היינט 10 זייטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 25 | Łódź, Niedziela, 29 stycznia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ב' שבט תרצ"ג | № 25

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

גען. שלייכער איז דימיסיע

היטלער געהט צו דער מאכט. — ד"ר שאכט אלס קאנצלער. — יודישע בעפעלקערונג איז בעאונרוהיגט

בערלין, 28. (ספ. טעל.) ווי ס'איז נאך געכטען געווען פאראויסצוזעהען, האט זיך גענעראל שלייכער היינט האלב 1 בייטאג אנגעזאגט אין דעמיסיע, דער פרעזידענט הינדענבורג האט די דעמיסיע אנגענומען.

12 א זייגער מיט 16 מינוט האט שלייכער זיך געמעלדעט ביים פרעזידענט, כדי איהם אפצושטעלען א בעריכט וועגען דער פאליטישער סיטואציע, גאנץ נאך כט האט קאנצלער שלייכער פארלאנגט פולמאכטען אויפצולעזען דעם רייכסטאג, דער פרעזידענט האט דעם פארשלאג אפגעוואָרפען.

דער פרעזידענט האט גלייך געדופען פאפען און איהם געפרעגט צי ער קען נישט אויפקלערען די פאליטישע סיטואציע. דאס איז צו גלייך צו דעם ווי דער פרעזידענט וואלט איבערגעגעבען פאן פאפען די מיסיע צו בילדען דעם קאבינעט. דער פרעזידענט האט אויך בעאויפטראגט פאן פאפען אז ער זאל זיך פערשטענדיגען מיט די פארטייען צו בילדען דעם נייעם קאבינעט.

ס'איז מעגליך, אז ס'זאל קומען א קאאליציע-קאבינעט מיט די פארשטעהער פון די דייטש-נאציאנאלע און נאציאנאל-סאציאליסטען. „דייטשע אלגעמיינע צייטונג" שרייבט, אז היטלער איז מסכים געווען ארייבצוטרעטען אין א קאבינעט וועלכער וועט געבילדעט ווערען דורך ד"ר שאכט.

פערשיעדענע צייטונגען שרייבען וועגען דער מעגליכקייט, אז ס'זאל אויסברעכען א גענעראל-שטרייק.

בערלין, 28. (ספ. טעל.) גענ. שלייכער האט פארגעלייגט 3 מעגליכקייטען צו ליקווידירען דעם קאבינעט-קריזיס: 1) שאפען א רעגירונג פון פארלאמענטאר'שער מעהרהייט בראש מיט היטלער, 2) א קאבינעט פון דער מינדערהייט, וואס בעזיצט די אונטערשטיצונג פון די פאלקסמאסען אויך. מיט היטלערן אלס קאנצלער, 3) שאפען א קאבינעט וואס זאל שטעהען איבער די פארטייען און וואס זאל זיין ענליך צו שלייכערס קאבינעט.

די זיצונג פון פארלאמענט, וואס האט געזאלט פארקומען דינסטאג, איז אפגעזאגט געווארען.

בערלין, 28. (ספ. טעל.) היטלער, וועלכער האט געוואלט היינט פערלאזען בערלין, איז געבעטען אוועקצופאהרען, כדי צו זיין אנוועזענד ביי די אונטערהאנדלונגען.

די מורא פאר היטלער'ן

אין צוזאמענהאנג מיט שלייכער'ס דעמיסיע

בערלין, 28. (יט"א טעלעגראפיש) די ידיעה וועגען שלייכער'ס דעמיסיע, האט ארויסגערופען א גרויסע בעאונרוהיגונג אין די יודישע קרייזען, אויב ס'וועט קומען צו א קאאליציע-רעגירונג מיט די נאציאנאל-סאציאליסטען איז דא א מורא, אז היטלער וועט האבען אן איינפלוס אויף דער פאליטיק און אנטיסעמיטישען גייסט.

פראנצויזישע רעגירונג געפאלען

דעלאדיע זאל בילדען די נייע רעגירונג

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

די היינטיגע בודזשעט-קאמיסיע אין פארלאמענט איז ארא זייער שטורמיש. דער פארזיצער האט צוויי מאל געדראהט צו שליסען די זיצונג. די רעכטע אפאזיציע, אנגעפיהרט פון גצוו. פינאנץ-מיניסטער פלאנדען, האט שארף פראטעסטירט גע-גען דעם בודזשעט און אויך געגען די בעשליסען פון דער פינאנץ קאמיסיע, וועלכע האט איינגעפירט א ריהע נייע שטייערן. פלאנדען האט פארגעווארפען דער רעגירונג, אז זינט 1928 איז דער בודזשעט פערגרעסערט געווארען אויף 13 מיליארד א יאהר. די לינקע האבען געשריבען: „שאפט אב די נישט-נויטיגע מיליטערישע אויסגאבען". צום סוף האט פלאנדען פארגעלייגט צוריקצושיקען דעם בודזשעט אין דער בודזשעט קאמיסיע, וועלכע האט ווי ער האט גע'טענה'ט, פערגוואלטיגט די אפאזיציע און אפילו אויפגענומען אין מיטען דער זיצונג דעלעגאציעס פון פראפעסיאנעלע פעראיינען..

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

היינט איבערפריה האט, נאך א שטורמישער דיסקוסיע, דער פארלאמענט אראפגעווארפען די רעגירונג פון פאל באנקור מיט 390 שטימען געגען 193.

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

7 א זייגער איבערפריה איז פאל באנקור צוזאמען מיט די מיטגלידער פון זיין קאבינעט אוועק צ'ם פרעזידענט לעברון, כדי איהם איבער-צוגעבען די דעמיסיע.

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

די זיצונג פון פארלאמענט האט געדויערט א גאנצע נאכט. די רעגירונג האט 5 מאל געשטעלט די צוטרוי-פראגע, ערשט ביים זעקסטען מאל איז די רעגירונג געשטירצט געווארען, הגם דאס פערטיידיגט די רעגירונג. דער לעצטער רעדנער איז געווען דער סאציאליסט בלום, וועלכער האט ערקלערט, אז די סאציאליסטען קענען נישט מסכים זיין אויף די קרבנות, וועלכע די רעגירונג פארלאנגט. פאל באנקור'ס רעגירונג האט עקזיסטירט איינגאנצען 40 טעג.

אלס נאכפאלגער פון פאל באנקור איז פאר-אויסגעזעהען דעלאדיע, דער פיהרער פון לינקען פליגעל פון דער נאציאנאלער פארטיי.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 73 יאהר אונזער ליבע און אונפערגעסליכע מוטער און גרויסמוטער

נ. ע. אסתר אשת ר' ישראל ז"ל

צינאמאן

(נעב. קאפלאן) בירגערין פון דער שטאט לאדז.

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ג' שבט תרצ"ג, 1 א זייגער נאכמיטאג פון טוליער-הויז, נאווטמיעסקא 4, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

141

דעם 26 יאנואר 1933 איז פלוצלינג נאך קורצע שווערע ליידען געשטארבען אין עלטער פון 33 יאהר, אונזער אונפערגעסליכער פאטער, מאן און ברודער

נ"ע נאטאן

פאדאוויטש

(ג' כוחר פון דער שטאט לאדז)

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 29 יאנואר ד. י. 1 א זייגער בייטאג פון טהרה-הויז אויפ'ן יודישען בית-עולם, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

פרוי, זוהן, פאטער, ברידער און פאמיליע.

ערקלערונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ אין פרייטאג'דיגען „נייעם פאלקס-בלאט" № 24 וועגען דער אוואנטורע אין שחט-הויז — ווערט אונז מיט-געטיילט פאלגענדעס.

עס איז נישט אמת, אז דער סכסוך זאל זיין ענטשטאנען צוליב דעם, וואס די פאשארניע-בעזיצער האבען נישט געוואלט בעצאהלען פאראויס קיין שחיטה-געלד — דאגעגען איז אמת — אז עס איז דורך דעם פאשארניע-בעזיצער בעצאהלט געווארען שחיטה-געלד פאראויס מיטוואך ביינאכט די שוחטים — און צוליב וואס דער קאסירער האט נישט געוואלט אנערקענען דאס געלד וואס די שוחטים האבען גענומען, איז ענטשטאנען א סכסוך.

עס איז נישט אמת, אז דעם פאשארניע-בעזיצערס זוהן איז אנגעפאלען אויפן קאסיר — דאגעגען איז אמת, אז דער קאסירער האט דער ערשטער געגעבען א קלאפ דעם פאשארניע-בעזיצער און אנטלויפענדיג איז ער אומגעפאלען און זיך לייכט צוקלאפט, אזוי אז מען האט קיין פאגאטאוויע נישט גערופען, דען ער האט עס נישט בעדארפט.

דער סכסוך איז באלד אויפ'ן ארט געווארען ערלעדיגט און עס איז היינטער אלעס אין ארדנונג.

די פאשארניע-בעזיצער.

הזכרה

צו די שלשים פון נפטר

ר' יעקב דוב יאבלאנסקי ז"ל

(פילסודסקיעגא 18)

וועט פארקומען אין בית-מדרש, פילסודסקיעגא 25, היינט, 5 א זייגער א הזכרה מיט הספ"ים פון די רבנים: ר' א. זעל-מאנאוויטש, ר' גורעליק און ר' האלפערן.

עס ווערט געבעטען צו קומען פינקטליך.

חברת ש"ס וועד ביה"מ דליטא. 416

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126.02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אווענד.

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7. 8029

ארץ-ישראל גוט צולים די בעסטע פראדוקטען, געוואקסענע פאר'ן געווינה, הן:

פאמעראנצען, זיס, זאפטיג, קערנלאז,

אשכולות (גרעפ-פרוכט) פאר מאגען- און צוקער-ליידענדע.

האניג פון פאמעראנצען, עקאליפטוס, שאק.

שמן (בוימאייל) דער בעסטער אייל אין דער וועלט, ווירקט זעהר גוט אויפ'ן מאגען, זעהר גוט צום טרינקען פאר ליידענדע.

עסיס יפו'ער אראנז, פאמעראנצען-גוס, נאטורע, מאנדלען, ראדזינקעס, מאלאגע, מארמאלאדע, צוקערלעך, סעזאם.

אלעס ביליג און גוט!

תוצרת ארץ-ישראל.

ארץ-ישראל-געוועלב שרודמיעסקא 1. 382

טעלעפאן 193-42.

פאמעראנצען פון 55 גראשען אן.

בעשטעלונגען ווערען צוגעפירט אפגעשיקט פרייס.

מלוכה-בודזשעט אנגענומען

דורך דער קאמיסיע אין דער דריטער לעזונג

רעדע פון פינאנץ-מיניסטער וועגן אינערליכע הלוואות

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאניש)

נעכטען האט די סיים-קאמיסיע פארטגעזעצט די דעבאטע ארום פינאנץ-בודזשעט. ס'זענען נאך ארויסגעטרעטען 3 רעדנער און דער פינאנץ-מיניסטער.

דעפ. טשערניכאווסקי (ב. ב.) מיינט, אז דיווירטשאפטליכע לאגע אין לאנד סטאביליזירט זיך אזוי: מען צאהלט שטייער מיט'ן אויסנאם פון פערמעגען-שטייער, מיליטער-שטייער א.א.וו. בכלל זענען אין בודזשעט יאהר 1930 — 1931 געווען 805 מיליאן פערלעגענע אלגעמיינע שטייערען און 500 מיליאן פערלעגענעם פערמעגען-שטייער.

דער רעדנער בייזערט זיך זעהר שטארק אויף דער אפאזיציע, וועלכע טוט אן דער רעגירונג צרות. די „בלבולים" אויפ'ן „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" ברעכט אונטער דעם צוטרוי צו דער באנק. די רמזים, וואס די אפאזיציאנעלע פרעסע האט זייגער צייט געמאכט אויפ'ן חשבון פון די נייע סכומים געזעצליך ארויסגעגעבענע קליין-געלד — זענען אויך מסוגל שאדען צו ברענגען דער מלוכה. צום גליק האט פוילען א פעסטע פארלאמענטארישע מעהרהייט...

דעפ. טראמפטשינסקי: לאנג וועט דאס שוין נישט דויערן!

לסוף זאגט דער רעדנער זיך ארויס פאר אפשאפען דעם „נישט-יושר'דיגען" פערמעגען-שטייער.

פרוי פעפלאווסקא (נ. ד.)

איז געקומען זיך בעקלאגען אויפ'ן בייזען מזל פון די הויזווירטען. פון 8 טויזענד הויזווירטען אין צענטער פון ווארשא, זענען 2 טויזענד געווען (אין יאהר 1929) אונטער א סעקוועסטער. די הכנסות פאלען, די שטייער-מאהנונגען פון דער רעגירונג ווערען אלץ צודרינגליכער, די ארבייטסלאזע קען מען נישט ארויסווארפען פון די דירות א. א. וו.

פרוי פעפלאווסקא — דונערט נעגען די איבערבלייבענישען פון לאקאטארען-שוץ, וועלכע זענען נישטא נישט אין פראנקרייך און כמעט אין ערגעץ נישט.

— ס'טייטש ווי אזוי קען מען דאס פערלאנגען יענער זאל וואוינען בחנם? און שטייערען ווער וועט צאהלען?...

פרוי פעפלאווסקא גיט פאלגענדיגע ציפערען: 85 פראצענט ווארשאווער דירות און 91 פראצענט דירות אין לאדז געניסען פון לאקאטארען-שוץ (172 טויזענד דירות פון דער אלגעמיינער צאל 207 טויזענד). אין סעפטעמבער 1932 זענען אין קאליש א העלפט נישט בעצאהלטע דירות.

דעפ. סאנאיצא (ב. ב.)

דערציילט, אז ער ווייס וועגען א פריץ, וועלכער האט פערשפילט 40 טויזענד דאלאר אין קארטען, הגם ער האט פריהער זיך געקלאגט, אז ער האט נישט צו צאהלען קיין שטייערען. ער איז מודה, אז פיל שטייערען, וועלכע געפונען זיך אין בודזשעט, זענען נישט רעאל. ער זאגט זיך אבער ארויס פאר דעם, אז די דאזיגע פיקטיווע פאזיציעס זאלען נישט געשטראכען ווערען. „וועט ס'געלד נישט אריינפליסען — זאגט ער — אין מלוכה-קאסע, איז נישט. מיר קענען אבער אויף זיך נישט נעמען די אויפגאבע אונטערצוגעבען די מענשען חשק נישט צו צאהלען קיין שטייער.

ער ווייס — זאגט ער — אז די ענדעקעס און די פויערן-פארטייי פיהרען א קאמפאניע נישט צו צאהלען קיין שטייערען.

די אפאזיציע וויל אזוי-ארום אראפווארפען די רעגירונג

די רעגירונג — האלט זיך פעסט. דעפ. זארעמבא פון פ.פ.ס. דראהט אפילו מיט רעוואלוציע.

ער חוזק'ט אויך פונ'ם דעפ. טראמפטשינסקי און פון די ענדעקעס. פאר'ן ערשטען האט ער אפילו דרך-ארץ, ווייל ער איז א זקן. אבער ער מיינט אז

טראמפטשינסקי מאכט זיך לעכערלעך

אויב ער זאגט אן יעדע 2 חדשים, אז די רעגירונג פאלט.

ווען די ענדעקעס הויבען איהם אן איבעררייסען, ענטפערט ער:

— וואס האט איהר צו מיר? איך רעד פאפולער. אביסעל קינדעריש.

דעפ. טראמפטשינסקי: יא, אמת.

דעפ. סאנאיצא: מיט אייך קען מען אנדערש נישט רעדען.

עס נעמט א ווארט דער פינאנץ-מיניסטער

דער פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי האט פערזיכערט, אז די לאגע ווערט אביסעל בעסער, שטייערען פליסען איין און האט דערביי אונטערגעשטראכען, אז די הוצאות פון בודזשעט וועלען נישט פערקלענערט ווערען. וועגען גרויס פון דעפיציט האט ער געזאגט, אז לכתחילה, מיט עטליכע וואכען פריהער, איז אין פרעלימינאר פאראויסגעזעהען געווען א דעפיציט פון 361 מיליאן, פאר די לעצטע עטליכע וואכען איז ער שוין אבער א „ביסעל" אויסגעוואקסען און בעטרעפט איצט 390 מיליאן.

ווי אזוי רעכענט דער מיניסטער דעם דעפיציט צו דעקען?

דא האט ער געגעבען א מין אנצוהערעניש, אז די בעפעלקערונג קען פערלייכטערן דער רעגירונג די אויסגאבע צו דעקען דעם דעפיציט דורך אנטייל נעהמען אין פערשידענע אינערליכע טראנזאקציעס פון דער רעגירונג (לייען פראסט פשוט: אינערליכע הלוואות-רעד.

צום סוף האט דער מיניסטער צוגעזאגט, אז קיין נייע שטייערען וועלען נישט ארייגעפיהרט ווערען. ער איז מודה, אז די עקזעקוציעס זענען אפטמאל (!) געווען ווילקירליך, אבער מעהר וועלען זיי זיך נישט איבער'חזרן.

וו א ר ש א, 28. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע איז בעטראכט געווארען דער אוקראינישער פארשלאג, וועגן רעגולירען די עמעריטורען-פראגע פון די בעאמטע, וועלכע האבען אין נאוועמבער 1918 לויט די עסטרייכישע געזעצען געהאט רעכט אויף עמעריטור.

דער רעפערענט דעפ. לוצקי (אוקר.) האט אנגעוויזען, אז פוילען האט איבערגענומען א טייל פון די עסטרייכישע עמעריטור-פאנדען פון דער עסטרייכישער רעגירונג און האט אויפגעשריבען א קאנטינגענט, אין וועלכער זי האט זיך פערפליכטעט צו דערהאלטען די פארשריפטען וועגען עמעריטור.

דעם פארשלאג האט אונטערשטיצט דעפ. ראזמארין (יוד. „קאלא").

דער וויצע פינאנץ-מיניסטער קאלאווסקי איז אין נאמען פון דער רעגירונג ארויסגעטרעטען געגען דעם פארשלאג, דער פארשלאג איז אפגעווארפען געווארען.

דאן איז די קאמיסיע צוגעטרעטען צו דער דריטער לעזונג פון בודזשעט, וועלכער איז אנגענומען געווארען מיט קליינע ענדערונגען, דער דעפיציט ווערט פרעלימינירט אויף 391 מיליאן זלאטעס. דאס פינאנץ-געזעץ וועט אנגענומען ווערען מאנטאג.

Dr. med. L.Berman

צעגעלניאנא 15 טעל. 49-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד, זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אוועגד

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. H.Różaner

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98

עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ, עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

שרייב-ביורא „פראפיט"

אייגענטימער פ. ראמב

איז איבערגעטראגען אויף

צעגעלניאנא 55

ערלעדיגט אלע האנדעלס ענינים, היפאטעקן-רעגולאציעס, ירושה-סכסוכים, אינטערציזיעס, קויף און פערקויף אקטן, דושערזשאוועס, קוציפס, סקארבאווע אז"וו

198

ענטשולדיגונג.

איך אונטערגעשריבענער מיטגליד פון יודישן קריגס-אינוואלידן פעראיין בעט ענטשולדיגונג ביים פרעזעס פון יודישן קריגס-אינוואלידן-פעראיין אין לאדז פאר מיינע נישט פאסיגע אויסדריקען, וועלכע איך האב זיך ערלויבט צו זאגען אין א אויפגערעגטען צושטאנד און פערזיכער, אז אזעלכעס וועט מעהר נישט פארקומען.

ס. גאלדבערג. 418

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזען

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2 און כעלמיפון 8—9 פריה.

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אווענד, זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכם.

צאהן-ארצט

J. ROZIN-REICHOWA

15 זגערזשער 15

נעהמט אן פון 10—2 מיטאג און 4—7 נאכם.

צו לעטשניצע-פרייזען.

די בוכהאלטערס ווייסען

אז סאלידע האנדעלס-ביכער און פיל-רובריטע טאג-ביכער צו זעהר נידריגע פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל בעזיצט אויף לאגער די ספעציעלע ביכער-פאבריק

A. J. OSTROWSKI

55 Łódź, Piotrkowska 55

tel. 203-54.

בעמערקונג: ס'איז שוין ארויס דאס פראיינפאכטע האנדעלס-בוך, בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום פאר קלענערע האנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען. אלע געגויע אינפארמאציעס און אויפקלערונגען ווערט ערטיילט אין יודיש.

C919

א אינטעליגענטער יונגערמאן,

40 יאהר אלט, אהן פאמיליע מיט א שעהנער האנדשריפט זוכט בעשעפטיגונג צו וואס עס זאל נישט זיין פאר א קליינעם געהאלט. געפל. אפערטען צו ריכטען אין אדמינ. אונטער ליטערע „L. P."

אונזערע געעהרטע פריינד

ה' משה פאזנאנסקי און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער,

ווינשען מיר זיי צו דערלעבען פיל נחת, און דעם יונגען פאר ווינשען מיר פיל גליק און זעגען מיט ראטשילד'ס פערמעגען.

שמואל ראזענזאן און פרוי. 413

מיט 50 פראצ. טייערער

צאהל איך פאר ברילאנטען, גאלד, זילבער, פערל' גאלדענע ציינער און לאמבארדאווע קוויטעס

M. H. LISSAK, Piotrkowska 5

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B.Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

409

Dr. med. J. SCHORR

פון IWONICZ

ספעציאליסט

פאר הארץ און סקלעראזא-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אין לאדז

גדאנסקא 11, טעל. 226-85

נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג

2866.

Dr. med.

H. Hammer

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.

צוריקגעקעהרט.

PIŁSUDSKIEGO 38, tel. 128-39.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערציגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

פערקלעבערען די שפיצע פון „זופּ“
די פראגע איז בעטראכט געווארען אויף דער פרייטאג'דיגער סיים-זיצונג

װ אַ ר ש אַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פרייטאג איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַר־זיצונג פון סיים. נאָכ'ן דערלעדיגען א ריִיה קליינע געזעץ־פּראָיעקטען איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער פּראָיעקט פון דער רעגירונג צו קירצען די שפּיצע פון זופּ. עס זענען אַרויסגעטרעטען צוויי אַרבייטער־רעדנער: דער קאַם. דעפּוטאט ראָזענבערג און דער פּאָעלי־ציון־רעדנער. ביים ערשטען האָט דער סיים־מאַרשאַלעק גלייך צוגעזאָגט דאָס וואָרט, דערקלערענדיג, אַז ער רעדט נישט אויף דער טעמע.

רעגער איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ סענסאַציאָנעלער דערקלערונג וועגען פּלוצימדיגען טויט פון וואַרשאַווער זופּ־דירעקטאָר, בראָניסלאַוו שיווּק (געשטאָרבען פון אַ האַרץ־שלאַג). ער דערציילט, אַז שיווּק האָט זיך שטאַרק געניִמען צום האַרצען די פאַראָרדנונג וועגען קירצען די שפּיצע, דאָס האָט גורם געווען דיין האַרץ־שלאַג און נישט דאָס, וואָס די אַרבייטער־דעלעגאַציע זאָלען איהם האָבען בעליידיגט, ער האָט די לעצטע געזאָגט, אַז דער מיניסטער האָט פּראָבירט צו שבירען די שפּיצע, אָבער דאָס מיניסטעריום האָט דאָס אָפּגעלייקענט, נישט דער מיניסטער גופא.

די סאַנאַציע האָט אויסגעהערט רעגערס סענסאַציאָנעלע דערקלערונג שטיל שווייגענד.

צום סוף פון דער זיצונג האָבען די פּאָעלי־ציון־דעפּוטאטען אַריינגעטראָגען אַ דרינגענדען פאָרשלאָג וועגען סטאראָסטע פון קאַטאָוויץ (קראקאָווער וואָיעוואָדסטוואָ), וועלכער האָט געבראַכען די אויטאָנאָמיע־בעשלוסען פון דעפּוטאטען, בעשטראָפענדיג דעם דעפּוטאט סטאַכניק מיט געלד און רעכט צו פערבייטען אויף אַרעסט.

תיכף האָט גענומען אַ וואָרט דער וויצע־אינערן־מיניסטער, קאָרסאַק, און דערקלערט, אַז דאָס מיניסטעריום האָט שוין אָפּגעשאַפט די דאָזיגע אומגעזעצליכע פאַראָרדנונג.

דער פּאָעלי־ציון־דעפּוטאט באָכסקי וועלכער האָט געדאַרפט בעגרינדען דעם פאָרשלאָג, זאָגט זיך אָפּ פון וואָרט.

פאָר'ן שליסען די זיצונג לייגט פאָר דער מאַרשאַלעק, אַז ס'זאָל פאָרקומען אַ פעריִשטענדיגונג צווישען די קלובען וועגען דער בודזשעט־דעבאַטע. די צייט זאָל איינגעטיילט ווערען צווישען די קלובען לויט דער צאָהל מיטגלידער (ס'וואָלט דאַן אויסגעקומען, אַז דער סאַנאַציע־קלוב וואָלט געהאַט 13 שעה, די איבעריגע צו 1 שעה און עטוואָס מעהר, איין קלוב וואָלט געהאַט בלויז 9 מינוט!).

דעפּ. סטראָנסקי (נ. ד.) טרעט אַרויס געגען פאָרשלאַג און דערקלערט, אַז זיין קלוב איז נישט מסכים אויף קיין שום פערשטענדיגונג און דעריבער קאָן מען אַזאַ פאָרשלאַג נישט שטעלען צו דער אָפּשטימונג אַפילו.

דער מאַרשאַלעק הערט איהם אָבער נישט און שטימט אָפּ. ביי אַ גרויסען טומעל פון אַלע אַנדערע קלובען ווערט דער פאָרשלאַג אָנגענומען מיט די שטימען פון דער סאַנאַציע.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די בודזשעט־זיצונגען פון סיים וועלען דויערען פון 3. ביז'ן 11. פעברואַר — איין וואָך און פאַרטיג מיט'ן בודזשעט.

אך!... די שרעקליכע רעוומאטישע וועהטאגען!...

מאַטערן אַ גאַנצען טאָג יעדען ריהר שאַפט אומגעהויערע שמערצען. צו וואָס זשע זיך אַזוי מאַטערן — מען דאַרף, דערליך, אַ סוף מאַכען צו די ליידען. טאָגאַל האָלט־איין דאָס אָנזאַמלען זיך פון אורין־זויער, וועלכע איז ווי בעוואוסט, די איינציגע סבה פון די דאָזיגע ליידען און דעריבער בעקעמפט טאָגאַל מיט גרויס ערפאָלג רעוומאַטיזם שמערצען, פּאָדאַגרע, נערווען און קאָפּ־וועהטאָגען. אומשעדליך פאַר'ן האַרץ, מאָגען און אַנדערע אָרגאַנען. פּרובט און איהר וועט זיך אַליין איבערצייגען. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען. רעגיסטירט נומער 1334.

Togal

געדענק דאָס וואָרט!

פּראָצעס געגען 16 סטודענטען
פאַר אנטיילנעהמען אין די אנטיסעמיטישע אונרוהען

װ אַ ר ש אַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הייַנטיגען מיטוואָך וועט פאָרקומען דער אַפּעלאַציע־פּראָצעס געגען 16 סטודענטען פאַר אַנטיילנעהמען אין די אונרוהען אויף די אוניווערזיטעטען, אין דער ערשטער אינסטאַנץ זענען די דאָזיגע סטודענטען פערמשפּט געוואָרען אויף 6 וואָכען תפיסה יעדער.

וייטערע בעראטונגען איז דער האנדעלס־קאמער

װ אַ ר ש אַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אין האַנדעלס־מיניסטעריום פאָרגעקומען די ווייטערדיגע בעראַטונג פון דער האַנדעלס־קאָמיסיע אונטער'ן פאָרזיץ פון מין. זאַוישיצקי. ס'זענען בעטראַכט געוואָרען די פראַגען פון די עקזעקוציעס וואָס ווערען אַדורכגעפיהרט דורך דער שטייער־מאַכט, ווי אויך די פראַגע פון די האַנדעלס־ביכער. די ביידע פראַגען זענען ערלעדיגט געוואָרען פּאָזיטיוו.

נישט־אפיציעלע שלום־אונטער־האנדלונגען
צווישען כינא און יאפאן

ל אָ נ ד אָ ן, 28 (ספּ. טעל.) „טיימס“ מעלדעט אויס פּעקין, אַז דער יאַפּאַניש'ר גענעראַל־שטאַב האָט אָפּגעשטעלט די מלחמה־אָפּעראַציעס געגען כינעזישען מיליטער אין דער פּראָווינץ דזשעהאָל. אין פּעקין האַלט מען, אַז צווישען יאַפּאַן און כינאַ קומען פאָר נישט־אָפיציעלע אונטערהאַנדלונגען וועגען צוריקשטעלען די פרידליכע בעציהונגען.

פלעמישע סטודענטען דעמאנסטרירען געגען בעלגיען

ב ר י ס ע ל, 28 (ספּ. טעל.) די פלעמישע סטודענטען האָבען איינגעאָרדנעט אַנטי־בעלגישע מאַניפעסטאַציע. ס'איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס מיט דער פּאָליציי, וועלכע האָט אַדורכגעפיהרט אַ גאַנצע ריִיה אַרעסטען. דער אוניווערזיטעט איז געשלאָסען געוואָרען אויף 5 טעג.

אויף אלע יוד. קינדער געזאגט געווארען
נישט פאר אלע איז דער קריזיס

װ אַ ר ש אַ 28 (טעל.)

לויט ידיעות פון אַ פּרעסע־אַגענטור, וואָס איז נאָהענט צו דער רעגירונג, בעקומט גען. מאַטשעוסקי, וועלכער איז דעלעגירט געוואָרען דורך דער „באַנק נאַראָדאָווע קראַיאָוועגאָ“ אין אויפזיכטס־ראַט פון דער פירמע „שייבלער און גראָהמאַן, 140 טויזענד זלאָטעס אַ יאָהר אַ חוץ צוגאָבען.

דער געוו. וויצע־פינאַנץ־מיניסטער סטאַזשינסקי איצטיגער וויצע־פּרעזעס פון ב. ג. ק. בעקומט 140 טויזענד אַ יאָהר אַ חוץ אויסגאַבען.

דער פּרעזעס פון באַנק פּאָלסקי בעקומט 144 טויזענד זלאָטעס אַ יאָהר אַ חוץ טאַנטיעמעס און 4 צוגאָב־פּענסיעס אַ יאָהר.

דער הויפּט־דירעקטאָר פון די מלוכה'שע בעוואַפנונגס־אַנשטאַלטען בעקומט 100 טויזענד זל. אַ יאָהר.

דער דירעקטאָר פון שלעזישען גרובען „גיעשע“ 200 טויזענד זל. אַ יאָהר.

פערבאטען צו פערקויפען יודען ערד
מעמאריאל פון דער אראבישער עקזעקוטיווע צום הויך־קאמיסאר

י ר ו ש ל י ם, 28. (יט"א טעלעגראַפיש)

די אַראַבישע עקזעקוטיווע האָט איבערגעגעבען אַ מעמאָריאַל דעם הויך־קאָמיסאַר, אין וועלכען זיי פאָדערען צו פערבאָטען דעם ערד־פערקויף צו יודען.

דאס בלוט־באד אין דרעזדען
20 ארבייטער זענען דער'הרג'עט געווארען

ל ײ פּ צ י ג, 28. (ספּ. טעל.) די בעטשטיגע בלוטיגע געשעהעניִשען אין דרעזדען, בעת וועלכע עס זענען געפאַלען צוואַנציג אַנטיילנעהמער פון קאָמוניסטישען מיטינג, האָבען אַרויסגערופען אַן אויסער־געוועהנליכע אויפרעגונג צווישען דער זאַקסישער אַרבייטערשאַפט, די „זאַקסישע אַרבייטער צייטונג“ שטעלט פעסט, אַז די געשעהעניִשען האָט פּראָוואָצירט די פּאָליציי. די לינקע פּרעסע פאָדערט די באַלדיגע דעמיסיע פון פּאָליציי־פּרעזידענט און זיין פערטרעטער. אויף די גאַסען גייען אַרום שטאַרקע פּאָליציי־פּאַטרולען. אין שטאָט איז איינגעפיהרט געוואָרען בעלאַגערונגס־צושטאַנד. אַלע פערזאַמלונגען און מיטינגען אונטער'ן פרייען הימעל זענען פערבאָטען. נישט געקוקט דערויף איז אין די אַרבייטער קוואַרטאַלען געקומען צו דעמאָנסטראַציעס. די קאָמוניסטען גרייטען צו גרויסע פּראָטעסט־פערזאַמלונגען אין גאַנץ זאַקסען.

העכסטע געריכט בעשטעטיגט דעם אורטייל
אין לאדזער פאבאר־פּראצעס

װ אַ ר ש אַ, 28. (טעלעפאָניש)

דאָס העכסטע געריכט האָט אָפּגעוואָרפען די קאַסאַציע און בעשטעטיגט דעם אורטייל אין בעקאַנטען לאָדזער פאַבאָר־פּראָצעס.

דער אורטייל איז געווען פאָלגענדער: סעקרעטאַרזשעווסקי, דאַיבער, עלוועס און שטייגערט צו 1 יאָהר טורמע. איצט טרעט שוין דער אורטייל אַריין אין קראַפט.

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. **F. SZAC**
ul. Piotrkowska 37, tel. 230·85
Wszelkie analzy przemysłowie: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd'
Ceny zniżone

א ריזען־הארמאט פון וועלט־קריג
ווערט געוויזען אויפ'ן רייט־טורניר אין דייטשלאנד

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 29 יאנואר 1933

די קוליסען פון די קארטעלען

בעתהער דעבאטע וועגען ביודזשעט פון האנדעלס מיניסטעריום האט דער האנדעלס מיניסטער זאווישצקי, ענטפערענדיג אויף א צווישענרוף, ערקלערט, אז ער איז נישט דער פאטער פון די קארטעלען און אז ער וועט זיך פון זיי נישט לאזען שלאגען. דער דיאלאג צווישען מיניסטער און דעם דעפוטאט וואלט געווען א גאנץ קאמישער, ווען דא וואלט זיך נישט געהאנדעלט וועגען גאר נישט קיין קאמישע זאכען. עס איז א פאקט, אז די קארטעלען האבען זיך אנטוויקעלט אונטער די וואַרימע פליגלען פון דער רעגירונג און סוף כל סוף איז נישט קלאר, וואס מיינט די רעגירונג, ווען זי רעדט וועגען קאמף געגען די קארטעלען און זייער פאליטיק, וואס לעגט זיך מיט דער שווערסטער לאסט אויף דער בעפעלקערונג. אין די קארטעלען און הינטער זייערע קוליסען שפילען זיך אפ אונהיימליכע זאכען, וועלכע זענען געקומען אויף דער ליכטיגער שיין בעת דער דעבאטע און וועלכע בעווייזען ווי אזוי די רעגירונג קעמפט געגען זיי און ווי אזוי די בעפעלקערונג מוז ליידען צוליב דער פאליטיק פון די גרויס-קאפיטאליסטען אין לאנד.

דער צעמענט-קארטעל, א שטייגער, פערמאכט איין פאבריק נאך דער אנדערער, האלט איין און פערניכטעט די בוי-בעוועגונג. דער קארטעל איז כלומרשט איינגעגאנגען צו רעדוצירען זיינע פרייזען אויף צעהן-פופצעהן פראצענט, אבער אויף דער דאזיגער טעאטראלישער רעדוקציע איז דער ענין געבליבען שטעקען.

אין דער קוילען-אינדוסטריע הערשט א פולשטענדיגער כאאס. עס איז פערהאן א קארטעל פון די פריוואטע קוילען-אינדוסטריעלע און עס זענען פערהאן מלוכהשע אונטערנעהמונגען. די לעצטע ברענגען איין קנאפט. וואלט זיך אלזא אויסגעוויזען, אז די פריוואטע האבען נישט קיין עקזיסטענץ-בערעכטיגונג, אז זיי דארפען ליקווידירט ווערען. אבער וועגען דעם איז נאטירליך קיין רייד נישטא. די רעגירונג געהט איין אויף דער רעדוקציע פון די ארבייטס-לויבען אין די קוילען-גרובען, אבער זי קאן זיך נישט דערשלאגען ביי די קוילען-מאגנאטען זיי זאלען פערקלענערען די פרייזען פון די קוילען. די רעגירונג האט געשאפען אן אויסגלייך-פאנד, וואס האט געדארפט לייכטער מאכען דעם עקספארט פון קוילען. די קוילען-מאגנאטען בענוצען צו דאס געלד פון דאזיגען פאנד, אבער קיין אויסלאנד שיקען זיי די ערגסטע קוילען און דער מיט דערהאלטען זיי דעם עקספארט. עס דערגעהט אפילו דערצו, אז די מלוכה'שע קוילען-גרובענס קאנקורירען אויפ'ן אויסלענדישען מארק מיט דעם פריוואטען קארטעל און פערקויפען קוילען כמעט אומזיסט (א סברא, אז אין שווערען וועט די פוילישע קוילען פערקויפט צום פרייז פון צוויי זלאטעס א טאן, בעת אין לאנד קאסט א טאן עטליכע און צוואנציג זלאטעס) און דערצו נאך געפינען זיך די גרובענס אין גרעסטען טייל פאלען אין דייטשע הענד, ווידער די דייטשען שליסען די פוילישע גרובענס און פערקויפען קוילען פון די דייטשע גרובענס.

וועגען נאפט-קארטעל וואלט מען געקאנט דערציילען ממש פאנטאסטישע מעשיות. די רעגירונג, וועלכע בעהויפט שטענדיג, אז זי קעמפט געגען די צו הויכע פרייזען פון די קארטעלען, צוזאגט אלע נאפט-ראפינעריעס אנטיילצונעהמען אין קארטעל. דריי געוועלשאפטען שטעלען א ווידערשטאנד, זיי ווילען פערקלענערען דעם פרייז פון נאפט, אבער די רעגירונג ווענדעט אן געגען זיי רעפרעסיעס און דערצו דראהט, אז די פירמעס זאלען געשלאסען ווערען און די ארבייטסלאזיגקייט זאל וואקסען. דאס אויסהאלטען דעם קארטעל קאסט ריזיגע סומען. די ענטשעדיגונג פאר די ליקווידירטע פירמען קאסט נאך מעהר. נאפט ווערט טייערער די ארבייטער ווערען ארויסגעווארפען אויף דער גאס און די רעגירונג שאפט א צוואנגס-קארטעל.

וועגען צוקער- און אייזען-קארטעל און וועגען אנדערע קארטעל-סקאנדאלען וואלט געדארפט צופיל צו שרייבען. דא קומט פאר א ציניש חוזק מאכען פון דער בעפעלקערונג.

דאס, וואס ס'איז געווען בעקאנט וועגען דער פאליטיק פון די קארטעלען פאר דער דעבאטע אין סיים און ענדליך דאס, וואס איז געווארען בעקאנט אין גאנג פון דער דעבאטע, גיט א שרעקליך בילד פון דער קארטעל-ווירטשאפט. און ווען מען נעהמט נאך דערצו אין בעטראכט, אז דעם קאמף געגען די קארטעלען האט פיל מאל צוגעזאגט פייערליך דער פרעמיער פריסטאר אליין, אז דעם קאמף פיהרט כלומרשט די רעגירונגס-פארטיי, אז דעם קאמף אונטערשטיצען די דעפוטאטען פון דער סאנאציע, זעהט מען ממש א וואונדערליך בילד. פון איין זייט ווערט כלומרשט געפיהרט א קאמף, פון דער אנדערער זייט זענען אין דער סאנאציע גופא פערהאן אלע ענטען, וואס האבען דעם גרעסטען אינטערעס אין די קארטעלען און עס איז נישט בעוואוסט וועלכע שטראָמונג איז גובר, צי די וואס איז געגען, צי דאס וואס איז פאר די קארטעלען. איין זאך איז אבער זיכער: דער בעפעלקערונג קומט פון דעם גאנצען פערשלייערטען שפיל קיין שום גוטס נישט ארויס. דער בעסטער בעווייז איז אויפ'ן ביישפיל פון קוילען-קארטעל: די בריטישע שיפען געהען אויס פאר קעלט און די פאליטיק פון די קארטעלען ברענגט דערצו, אז פוילישע קוילען ווערען אויף די אויסלענדישע מערק פערקויפט פאר שפאט-ביליגע פרייזען.

אז ס'וועט פערשווינדן די מורא פאר קלעפ

קאנען נאך יודען מאסענווייז שטראמען אין די פוילישע הויכשולען

פארוואס עס שרעקט זיך די ענדעציע

די פרייהייט פון דער הויכשול, האט דער בילדונגס-מיניסטער געזאגט אין דער בילדונגס קאמיסיע פון סיים, בעשטעהט פון צוויי עלעמענטען: ערשטענס, פון דער פרייהייט צו לערנען, צווייטענס, אין דער פרייהייט זיך צו לערנען. אויב פון דער ערשטער פרייהייט דארפען געניסען די פראפעסארען, איז די צווייטע פרייהייט בעשטימט פאר די סטודענטען, פאר די צוהערער. יעדער סטודענט דארף האבען גאראנטירט, אז קיינער וועט איהם נישט שטערען צו הערען די לעקציעס און צו ארבייטען אין די סעמינארען, לאבאראטאריעס און אנדערע אנשטאלטען פון דער הויכשול. איך וויל, האט דער מיניסטער געזאגט, ארויסרופען די אטמאספערע, וואס האט זיך געשאפען אויף די הויכשולען און הגם מיר איז דאס זעהר פריקרע, מוז איך ערפילען דעם פליכט פון מיין אמט.

די „גאזעטא ווארשאווסקא" כאפט דערביי דעם מיניסטער פאר דער האנד: עס איז קלאר, אז דעם מיניסטער געהט צו זיכערען די יודען זיי זאלען קאנען פריי זיך לערנען אויף די אוניווערזיטעטען. לאמיר זשע אלזא זעהן מיט וואסער קאסטען דער מיניסטער וויל עס פערזיכערען די יודען זייער פרייהייט זיך צו לערנען. דער בילאנס וועט, לויט דער מיינונג פון דער ענדעקישער צייטונג, זיין פאר דער פוילישער הויכשול, פאר דער פוילישער וויסענשאפט, פאר דער גאנצער פוילישער מלוכה א געפעהרליכער, עס וועט פאר דער דאזיגער פרייהייט בעצאהלט ווערען א געוואלדיגער פרייז.

ווייל ערשטענס, אויב עס וועט אפגעשאפט ווערען די אויטאנאמיע, וועט די צאהל יודען אויף די הויכשולען, און די לאבאראטאריעס א. א. וו. בעדייטענד זיך פערגרעסערען, דער יודישער דראנג אין די שולען וועט בעדייטענד שטייגען. די יונגע יודען, וועלכע פאהרען נאך איצט צוליב מורא קיין אויסלאנד, וועלען נאטירליך בלייבען אין לאנד. נאך מעהר, עס קאן פאסירען, אז פיל יודען פון אנדערע לענדער וועלען גאר אהינצו קומען קיין פוילען, עס וועלען קומען שטודירען יודישע יונגע לייט פון די לענדער, וואו דער אנטיסעמיטיזם איז זעהר שטארק.

אבער דאס איז נאך נישט אלעס. עס וועלען זיין נאך ווייטערדיגע פאלגען. עס וועט איבערגעריסען ווערען די טראדיציע אויף די פוילישע הויכשולען, וואס ציהט זיך שוין פון זעהר לאנג, פון הונדערטער יאהרען. און נאך מעהר, עס וועט פערניכטעט ווערען די פוילישע וויסענשאפט, וועלכע וועט אהן אויטאנאמיע נישט קאנען זיך אנטוויקלען.

נאר אויב דאס אלעס איז ווייניג, כדי אפצושרעקען די סאנאציע, בריינגט די „גאזעטא ווארשאווסקא" ווייטערדיגע מאטיווען, וואס דארפען ווירקען אויף דער סאנאציע און איהר פראיעקט פון נעמען די אויטאנאמיע פון די הויכשולען די סאנאציע וועט דורך איהר האנדלונג לגבי די הויכשולען פעראייניגען געגען זיך די גאנצע פוילישע פראפעסור, צווישען וועלכע עס געפינען זיך מענשען מיט נעמען, וואס זענען בעריהמט נישט בלויז אין לאנד, נאר אויך אין אויסלאנד, (עס איז א פאקט, אז דער גרעסטער טייל פראפעסארען פון די הויכשולען געפינען זיך אונטער'ן איינפלוס פון דער ענדעציע) די סאנאציע וועט מיט איהר פראיעקט אויפשטעלען געגען זיך די גאנצע יוגענד, נישט בלויז די ענדעקישע, נאר אויך די אפאליטישע.

איבערלאזענדיג דער סאנאציע אליין צו זארגען פאר איהר רעפוטאציע און די אויגען פון דער ענדעציע און פון דער פראפעסור, ווילען מיר נאר אויפמערקזאם מאכען אויפ'ן ערשטען ארגומענט. אויב די יודישע יוגענד האט זיך ביז איצט טיילווייז געהאלטען פון דער ווייטען פון די הויכשולען אויס מורא פאר קלעפ, וועט זי נאך איצט מאסענווייז נעהמען שטראמען אויף די הויכשולען. דאס הייסט, אז דאס אמתע און ווירקזאמע מיטעל צו האלטען די יודישע יוגענד אין א געוויסער מחיצה פון די וויסענשאפטס-טעמפלען איז טאקע נאר דער שטעקען און דער קאסטעט. די ענדעציע און איהר ארגאן מאכט דערפון נישט קיין סוד: יא, ענטפערט זי, אזוי איז עס, און זי בעקרעפטיגט איהר ארגומענט נישט בלויז מיט ווערטער, נאר מיט סיסטעמאטישע מעשים.

פראנקרייך איז פונקט אזוי ווי דייטשלאנד

געווען צוגעגרייט צום קריג

א געשפרעך מיט פרעזידענט פראפ. מאסאריק

דער דייטשער שריפטשטעלער ווערנער העגעמאן ברענגט אין דער „פאסישער צייטונג" דעם אינהאלט פון זיינעם זעהר אנ'אינטערעסאנטען געשפרעך מיט דעם פרעזידענט פון דער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק פראפ. מאסאריק. צוו. אנד. האט מאסאריק געזאגט:

געוואונען דעם קריג האט אויך דייטשלאנד. ס'איז נאר א גרויסע פראגע, צי וועט דייטשלאנד בעוויזען אויסצונוצען איהר נצחון.

— איהר מיינט דעם מאראלישען זיג, האט געפרעגט העגעמאן, צי האלט נישט יעדעס לאנד, אז דער מאראלישער זיג איז אויף זיין זייט.

— נאטירליך, ענגלאנד און אמעריקע, וואס זייערע ארמעען האבען ארויסגעוויזען זעהר גרויסע פעהיגקייטען, קאנען פערצייכענען בעדייטענדע מאראלישע זיגען. אבער זייער ווידערשטאנדס-קראפט געגען דער מיליטערישער ארגאניזאציע פון דייטשלאנד וואלט געווען נישט מעגליך, ווען פראנקרייך וואלט נישט בענומען אויף זיך די ערשטע קלעפ פון דער דייטשער ארמעע. דער וועלט-קריג האט צושטערט די פלוידעריי וועגען דעקאדאנס פון פראנקרייך. פראנקרייך האט געקעמפט פונקט אזוי מוטיג און איז געווען פונקט אזוי גוט צוגעגרייט צום קריג ווי דייטשלאנד. נאר אויב איך רעד וועגען דעם, אז דייטשלאנד האט געוואונען דעם קריג, מיין איך דערמיט נישט בלויז דעם מאראלישען נצחון, נאר אויך דעם מיליטערישען. דייטשלאנד איז בעגאנגען פעהלערען, די דייטשע דיפלאמאטיע און די אנפיהרערשאפט האט זיך אין פיל פאלען ארויסגעוויזען פאר נישט פולקאמען. אבער אין אלגעמיין האט די דייטשע ארגאניזאציע אין קאמף געגען צוזא גרויסער צאהל געגנער זיך בערעכטיגט. אט דער פאקט גיט מיר די זיכערקייט, אז דייטשלאנד וועט גובר זיין איהר איצטיגע שווערע לאגע.

אבער איך וואלט וועלען פון מיין זייט אונטערשטרייכען, האט ווייטער געזאגט מאסאריק, אז איך קאן מעהר נישט ערקלערען דעם קריזיס פון דער גאנצער וועלט בלויז מיט עקאנאמישע סיבות. דער קריזיס טראגט אויך א מאראלישען און גייסטיגען כאראקטער. דער קריזיס איז נישט בלויז אן עקאנאמישער, נאר אויך א פאליטישער. עס האנדעלט זיך וועגען דעם, צי ווילען מיר ליקווידירען די ירושה פון אלטען אריסטאקראטישען רעזשים. די שאפונג פון קליינע מלוכות, די אזוי גערופענע באלקאניזאציע פון אייראפע, איז נישט די סיבה פון קריזיס. אייגענטליך זענען געשאפען געווארען בלויז זעקס נייע מלוכות. די בעפרייאונג פון די קליינע מלוכות אין מיטעל-אייראפע און דאס שאפען פאר זיי א מלוכה-ארגאניזאציע וועט ברענגען נוצען אלעמען, אויב די גרויסע מלוכות וועלען אין זייער אויסערליכער פאליטיק זיין מעהר דעמאקראטיש. אלע, סיי די גרויסע, סיי די קליינע לענדער דארפען פערשטעהן די אויפגאבען, וואס שטעהן פאר זיי און ארבייטען אויף די יסודות פון געגענזייטיגען צוטרוי.

די פאליטישע ענדערונגען אין אייראפע זענען צוגעגרייט געווארען דורכ'ן אלטען רעזשים. נישט בלויז אייראפע, נאר אויך אזיען געפינען זיך אין מצב פון קריזיס. גיט נאר א קוק אויפ'ן קריזיס פון דער בריטישער אימפעריע. גיט נאר א קוק אויף רוסלאנד מיט איהרע רעפובליקעס. אומעטום וועט איהר זעהן שטרעבונגען צו אויטאנאמיע.

די סכנה פאר דער קולטורעלער אויטאנאמיע

פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין לעטלאנד

ריגער „פריהמארגען" שרייבט:

אלע געדענקען נאך דעם קאמף, וואס די מיעוטים-דעפוטאטען איז אויסגעקומען צו פיהרען פאראיאהרען, בעת דער בילדונגס-מיניסטער א. קענינש האט אין שייכות מיט'ן בעהאנדלען דעם מלוכה ביודזשעט אין דער סיים-קאמיסיע ליקווידירט די פאסטענס פון די מיעוטים-אינספעקטארען, ווי אויך די צענזקאמיסיעס ביי די בילדונגס-פערוואלטונגען פון די מיעוטים. דער בילדונגס מיניסטער א. קענינש האט דעמאלט אויסגענוצט די בעהאנדלונג פון מלוכה-ביודזשעט און האט מאטיווירט זיינע פראיעקטען דערמיט, וואס עס דארף איינגעפיהרט ווערען אן עקאנאמיע, און דעריבער זענען די פאסטענס פון מיעוטים-אינספעקטארען ווי אויך פון די ספעציעלע צענזקאמיסיעס פון די מיעוטים, איבעריק. דער בילדונגס-מיניסטער א. קענינש האט געוואלט, אז די מיעוטים-לעהרערס זאלען בעקומען זייער צענז אין דער אלגעמיינער צענז-קאמיסיע, אזוי אז די מיעוטים שולען זאלען אינספעקטירען לעטישע אינספעקטארען.

ס'איז אינטערעסאנט, אז אויך הייאהר האט דער בילדונגס-מיניסטער א. קענינש, פאר'ן אנהויבען בעהאנדלען דעם נייעם מלוכה-בודזשעט אין דער סיים-קאמיסיע, אפגעדריקט א פראגראם-ארטיקעל אין זיין לייב ארגאן „יאונזיניאס". אין דעם ארטיקעל האט דער בילדונגס-מיניסטער אנגעוויזען אז די מיעוטים גימנאזיעס דארפען ליקווידירט ווערען און אין לעטלאנד דארף געשאפען ווערען איינהייטליכע גימנאזיע מיט לעטיש אלס לימודים-שפראך, וועלכע זאל זיין צוגענגליך פאר די קינדער פון אלע נאציאנאליטעטען. דער מיניסטער האט מאטיווירט זיין פאזיציע דערמיט, וואס די קינדער פון די מיעוטים-פעלקער לערנען זיך גוט אויס לעטיש אין די גרונט-שולען און בכן קענען זיי אהן שום שטערונגען בעזוכען א גימנאזיע אין לעטיש. איז דאך פערהאן אין לעטלאנד איין איינציגע הויכשול פאר אלע פעלקער.

דער בילדונגס מיניסטער א. קענינש האט זיך נישט בעפרידיגט מיט דעם דאזיגען פראגראם-ארטיקעל און האט אויסגעארבייט א קאנקרעטען פראיעקט, אז די מלוכה קען נאר אויסהאלטען גימנאזיעס, אין וועלכע די לימודים-שפראך איז לעטיש. דער פראיעקט פון בילדונגס-מיניסטער קענינש האט זיך געשטעלט די אויפגאבע, צו ליקווידירען די מיעוטים-גימנאזיעס און שאפען אין לעטלאנד אנ'איינהייטליכען טיפ גימנאזיעס אין דער לעטישער לימודים-שפראך.

דער מיניסטער קענינש האט בדעה ארויסצוגעבען זיין פראיעקט אויפ'ן סמך פון 81-טען פאראגראף.

די מיעוטים-דעפוטאטען האבען אין שייכות דערמיט אפגעהאלטען א בעראטונג און בעשלאסען אנגעהמען אלע מיטלען, אז קענינש'ס פראיעקט זאל נישט ארויסגעגעבען ווערען אויפ'ן סמך פון 81 טען פאראגראף.

די אנטי-מיעוטים-כוחות אין לעטלאנד רוהען אבער נישט. אויב אין פאריגען יאהר איז דער איניציאטאר פון אלע שריט, וואס זענען געווען געוועגדעט געגען די מיעוטים-רעכט, געווען דער דעמאקראטישער צענטר, איז הייאהר צום אנטימיעוטים-פראנט אויך אקטיוו צוגעשטאנען די פראגרעסיווע פעראייניגונג פון מ. סקויעניק. אין צענטראל-ארגאן פון מ. סקויעניק „לאטוויעשו באלס" געפינען מיר א לענגערע נאטיץ, אין וועלכער ס'ווערט מיטגעטיילט, אז די צענטראל-פערוואלטונג פון דער „פראגרעסיווער פעראייניגונג" האט בעשלאסען אריינצוטראגען א הוספה צום בילדונגס-געזעץ אריינגעמענדיג אויך אין דאזיגען געזעץ די בילדונגס- און קולטורעלע אויטאנאמיע-נארמעס פון די מעוטים פעלקער.

„לאטוויעשו באלס" בעגרינדעט איהר פארלייג דערמיט, „וואס אלע נאציאנאליטעטען, וועלכע לעבען אין לעטלאנד, מוזען זיך גלייך אונטערווארפען אלע עקזיסטירענדיגע מלוכה-געזעצען. צוליב דער איינהייט פון דער מלוכה טאר נישט יעדע נאציאנאליטעט האבען איהרע אייגענע געזעצע. ביים איצטיגען מצב, בעת עס עקזיסטירען בעזונדערע געזעצען פאר די מיעוטים-פעלקער, האט זיך ענטוויקעלט א גרויסער ביוראקראטיזם, אומפעראנטווארטונג. און די מיעוטים האבען אייבערטריבענע (?) פריווילעגיעס, וועלכע ריהרען אן שווער די לעטען, הן מאראליש און הן מאטעריעל. מיט אנ'איינהייטליכען בילדונגס-געזעץ וועלען אלע פעלקער, וואס לעבען אין לעטלאנד, זיין גלייך פאר'ן געזעץ, ווי אויך אין אויסגעבען מלוכה'שע מיטלען אויף בילדונג.

אַ יודישער יונגערמאַן פון פוילען

מאָלט בילדער פאַר גלחים אין שפּאַניען

דערקענט האָט איהם אַ יודישער סוחר, וואָס איז צוליב היטלער׳ן אַנטלאָפען קיין שפּאַניען. — אַ מערקווירדיגע בעגעגעניש צווישען צוויי משומדים

מיגועל קאַמאַראַ אַ רייכער שפּאַנישער סוחר אין מאַדריד איז געקומען אין פּאַריז ע״לעריגען איינציגע געשעפטען. זעהר ווייניג מענשען האָבען גע־וואוסט אַז דאָן מיגועל שטאַמט פון אַן אַלטער אַנו־סים־פאַמיליע, נישט קוקענדיג אויף די פיר הונ־דערט יאָהר וואָס זייען אַריבער זינט די אור־עלטע־רען פון דער פאַמיליע האָבען אָנגענומען דעם קאַ־טוילישען גלויבען היטען נאָך די קאַמאַראַס ביז איצט אָפּ אין געהיים אַ סך יודישע מנהגים. דאָס שטערט זיי, אָבער, נישט פון אויבען־אויף צו שפּי־לען די ראָלע פון פרומע קאַטאָליקען.

ווער ווייס, ווי לאַנג מיגועל קאַמאַראַ וואָלט אַזוי געלעבט פערשלאָסען ווען נישט היטלער. אַ דאַנק היטלער׳ן איז ביי מיגועל קאַמאַראַ פאַרגעקו־מען אַן איבערקערעניש אין לעבען.

צוואַנציג טויזענד פוילישע, ליטווישע און רוי־סישע יודען, וואָס האָבען זיך בעזעצט אין דייטש־לאַנד און געפיהרט געשעפטען, האָבען צוליב היט־לער׳ן געמוזט פערלאָזען דייטשלאַנד ,און, נישט גע־פינענדיג קיין פרייען פלאַץ וואו צו געהן, האָבען זיי אַריבערגעוואַנדערט קיין שפּאַניען. דאָרט האָבען זיי איבערראַשעס גענומען גרינדען קהילות און שוהלען, איצט פראָיעקטירען זיי אפילו אַרויסצוגעבען אַ יו־דישע צייטונג.

מיגועל קאַמאַראַ האָט זיך בעקענט מיט איינע אַזאַ פוילישען יודען פון דייטשלאַנד און אָנגעהוי־בען מיט איהם בשותפות צו פיהרען געשעפטע, דערביי האָבען זיי זיך אַזוי בעפריינדעט אַז דאָן מיגועל האָט איהם איינמאָל פערטרויט ווער ער איז.

די זעלבע געשעפטען מיט׳ן פוילישען יודען זענען אויך געווען די אורזאַך וואָס דאָן מיגועל האָט צום ערשטען מאָל פערלאָזען מאַדריד און געקומען אין פּאַריז.

יעדער שפּאַניער האָט בטבע עפּעס פון אַ קינסטלער אין זיך, דעריבער איז קיין וואונדער נישט, וואָס דאָן מיגועל האָט אויסגעקליבען אַ שט־לען קאַפּע אויפ׳ן קינסטלער־בולוואַר מאָנפּאַרנאַס, און ווי נאָר ער פלעגט זיך בעפרייען פון די גע־שעפטען, פלעגט ער אַהין קומען.

צוזאַמען מיט דאָן מיגועל ביים זעלבען טישעל פלעגען זיצען נאָך אַ פּאָר שפּאַנישע בעקאַנטע פון מאַדריד. איינער אַ שפּאַנישער קינסטלער, וואָס פלעגט מאָלען היילעגע בילדער און חלום׳ען צוריק אויפצולעבען די אַלטע שפּאַנישע מאָלעריי, אַ גלח, אַ יעזואיט, וואָס איז געווען אין פּאַריז מיט אַ שליחות פון זיין אָרדען, און פערקליידט, ווי אַן ענגלי־שער טוריסט, דער פעטער איז געווען אַ פערארימ־

אַ בריוו פון פּאַריז

פון דוד איינהאָרן

טער קליינער אַריסטאָקראַט, וואָס איז צוזאַמען מיט אַנדערע מאָנאַרכיסטען אַנטלאָפען פון שפּאַניען.

איינמאָל, באַכמיטאָג, ווען דאָן מיגועל איז געזעסען מיט זיינע שפּאַניער אין שטילען ווינקעל פון קאַפּע און גערויכערט זיין סיגאַר, איז פלוצלונג אַריין דער גלח אין גאַלף־הויזען מיט׳ן קאַשקעט, און צוזאַמען מיט איהם אַ יונגערמאַן פון אַכט־און־צוואַנציג יאָהר, מיט אַ מאַט־דונקעל פנים, צוויי שוואַרצע אויגען און באַקענבאַרדען, ווי די שפּאַ־נישער טראָגען.

— דאָס איז אונזער קינסטלער ראַפאַעל, — האָט דער גלח פאָרגעשטעלט דעם יונגערמאַן פאַר דאָן מיגועל — ער וועט אין דער צוקונפט מיט זיי־נע בילדער פאַר שפּרייטען איבער דער גאַנצער וועלט דעם רוהם און כבוד פון אונזער היילגער מוטער, די בילדער, וואָס ער מאָלט פון איהר, קאָן נאָר אַ היילגער זעהען אין חלום.

דאָן מיגועל האָט מיט אַ העפליכען שמייכעל איינגעלאַדען דעם יונגענמאַן צום קאַווע. נאָר דער ביי איז זיין הויכע ,דאַרע פיגור געוואָרען זיי שטייפער, אַרום די גערדיכטע בעווילבערטע וואַנצעס אונ־טער זיין לאַנגען וויררינגען נאָז האָט זיך צוליגט אַ מאָדנער שמייכעל, און זיינע פערחלומטע שוואַרצע אויגען האָבען בעקומען אַ שטאָלענעם גלאַנץ. כאָטש ער האָט זיך אומעטום פאָרגעשטעלט אַלס קאַטאָליק, האָט דאָך די היילגע מוטער ביי איהם אַרויסגע־רופען די ערינערונג פון די שייטער־הויפענס אויף וועלכע מען האָט אַמאָל געבראַטען זיינע זיידעס.

דער דאָזיגער יונגערמאַן וואָס האָט געדאַרפט צוטראָגען דעם רוהם און כבוד פון דער היילגער מוטער איבער דער וועלט, איז געווען גוט בעקאַנט אין די יודישע קינסטלער־קרייזען. אמת, ווענען איהם זענען אומגעגאַנגען פערשידענע מעשיות:

מען האָט דערציילט אַז מיט דריי יאָהר צוריק האָט ער זיך געשמדט, אַז ער לעבט פון דעם, וואָס ער בעקומט בעשטעלונגען פון אַלערליי פראַנצויזישע, און בעלגישע קלויסטערס אויף היילגע בילדער, און אַז ער איז פערבונדען מיט אַ קאַטוילישע מי־סיאָנערישע געזעלשאַפט. נאָר אָפען עס זאָגען האָט מען נישט געוואַגט, ווייל ער, דער קינסטלער, האָט אַלץ געטון, מען זאָל איהם האַלטען פאַר אַ הייסען יודען. ער איז געווען אַ מיטגליד פון אַלע יודישע געזעלשאַפטען, איז יעדעס מאָל אַרויסגעטראָטען אויף יודישע פערזאַמלונגען, אויף יום־טובים פלעגט ער פאָהרען אַהיים, אין פוילען, צו זיינע פרומע על־טערען. קומענדיג צוריק פלעגט ער זיך נישט קאָ־נען אָפּלויבען פון די שעהנקייט און פּאָעזיע פון די פסחדיגע סדרים און פון דער הערליכקייט, וואָס ליגט אין דער שטימונג פון די ימים נוראים.

מאָנפּאַרנאַס, אָבער, איבערעסירט זיך ווייניג מיט אַזעלכע זאַכען, יאָ געשמדט, נישט געשמדט,— צווישען די יודישע קינסטלער דרעהען זיך אום גע־נוג אַזעלכע געשמדטע יודען פון פוילען.

דער דאָזיגער קינסטלער אָבער, מיט די שפּאַ־נישע באַקענבערד איז שוין פון מיגועל קאַמאַראַ ביים אָפּגעטרעטען, און דער גלח אין גאָלף־הויזען, האָט כסדר צוגערעדט מיגועל׳ן ער זאָל ביי איהם קויפען אַ בילד פון דער היילגער מוטער.

דער קינסטלער, פון זיין זייט, האָט איהם כסדר געהאַלטען אין איין איינלאַדען צו זיך אין סטודיע, מיגועל פלעגט יעדעס מאָל צוזאָגען העפליך, און אויף מאָרגען כסדר זיך ענטשולדיגען, געפינענדיג יעדעס מאָל אַן אַנדער תירוץ וואָרום ער איז נישט געקומען, ענדליך, איז מיגועל׳ן מקאוס געוואָרען די געשיכטע און ער האָט בעשלאָסען צו קויפען אַ בילד. אויפ׳ן בוידעם ביי איהם אין הויז אין מאַדריד, ליגען אַ היבש ביסעל אַזעלכע בילדער, וועט צוקו־מען נאָך איינע. מאָרגען. האָט ער פערזיכערט דעם קינסטלער, וועט ער בעשטימט קומען. און בכדי שוין העפליך צו זיין, ווי עס פּאַסט פאַר אַן אמת׳ן שפּאַניער, האָט ער איינגעלאַדען דעם קינסטלער אויף מיטאָג אין אַ רייכען רעסטאָראַן. דערביי האָט ער, דורך אגב, צוגעגעבען אַז צוזאַמען מיט זיי וועט עסען אַ יודישער סוחר פון דייטשלאַנד. ער, מי־גועל, — האָט ער ווייטער געזאָגט — איז אַ געגנער פון יודען־האַס, ער האַלט די יודען פאַר גאַנץ פיין פאָלק. דער קינסטלער האָט פון זיין זייט צוגעגעבען, אַז אויך ער האַלט די אַמאָליגע פערפאָלגונגען פון דער קירכע געגען די יודען פאַר נישט ריכטיג, מיט ליבע וואָלט מען זיי גיכער געקאָנט אַרויספיהרען אויפ׳ן אמת׳ן וועג.

אויף מאָרגען, פונקט האַלב נאָך איינס אַ זייגער איז דער קינסטלער שוין געווען אין רעסטאָראַן, דאָרטען, ביי אַ פערדעקטען טישעל האָט שוין אויף איהם געוואַרט דאָן מיגועל.

— מיר וועלען מוזען וואַרטען אַביסעל, — האָט מיגועל זיך ענטשולדיגט פאַר׳ן מאָלער, דער הער פון דייטשלאַנד דאַרף יעדע מינוט קומען.

דער "הער פון דייטשלאַנד" האָט לאַנג אויף זיך נישט געלאָזט וואַרטען, באַלד האָט זיך בעוויזען אַ בידעריג דיקליכער יודעל גלאַט ראַזירט אין אַ האַר־טען קאַפּעלוש ,מיט אַ פּאָר לעבעדיגע אויגען פול מיט חוזק, שוין פון דערווייטען האָט דער "הער פון דייטשלאַנד" הויך אויפ׳ן קול געשריען:

— הער קאַמאַרא, איך ענטשולדיג זיך, איהר קענט דאָך דעם באַנדיט זילבערשטיין, אַ גאַנצען פאַר מיטאָג האָב איך געמוזט קעמפען מיט איהם, ער זאָל די בעשטעלונגען שיקען דירעקט פון דייטש לאַנד קיין שפּאַניען ,און נישט איבערלאָזען דאָס פרי העט אויף די לאַגערען פון זיין פּאַריזער אָפּטיילונג. ס׳פערשטעהט זיך, אַז די אַלע קאָסטען וועט ער אונז פערעכענען, נאָך מיט אַ שמיצעל.

און רעדענדיג אַזוי און מאַכענדיג מיט די הענט איז ער צוגעגאַנגען צום טישעל, אַ וואָרף געטון זיין גראָבען פאַרטפעל אויף אַ פרייען שטול פון אַ דער־ביינגען טישעל, און שווער, מיט אַ קורצען אָטעם זיך אַוועקגעזעצט אַנטקעגען קאַמאַראַן און דעם קינסטלער. צוערשט האָט ער אַרויסגענומען אַ נאָ־טיץ־ביכעל און עפּעס גערעכענט, געביסען דעם בליישטיפט, געבורטשעט ,מיגועל, וועלכער איז שוין געווען צוגעוואוינט צו זיין קאָמפּאַניאָן, האָט גע דולדיג געוואַרט ,און דער קינסטלער, מעשה קאַ־טוילישער אַריסטאָקראַט האָט זיך געבלאָזען אויף די מאַניערען פון דעם פוילישען יודען.

ענדליך האָט מיגועלס קאָמפּאַניאָן אַ סוף גע־מאַכט צו די חשבונות, זיך אַ קראַץ געטון אין פאַ־טילניצע און אויפגעהויבען דעם קאָפּ. צוערשט האָט ער געגעבען שלום זיין שפּאַנישען שותף, וועלכער האָט זיך געאיילט איהם פאָרצושטעלען דעם קינסט לער, דער יוד האָט אויסגעדרעהט דעם קאָפּ צום קינסטלער, אויסגעצויגען די האַנד און פלוצלונג... ווי פערגליווערט געוואָרען.

זיינע לעבעדיגע און צעשטרייטע אויגען זענען געבליבען ווי פערשטאַרט אויפ׳ן קינסטלער׳ס פנים, און איידער וואָס יזען, האָט ער אַ שפּרונג געטון, זיך אַ פּאַטש געטון אין די זייטען און זיך צולאַכט, אַז טרעהרען זענען איהם גערונען פון די אויגען

(סוף מאָרגען.)

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90-216
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5– 9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

דער ענגלישער פלאָט איז בערייכערט געוואָרען

מיט אַ ניי אונטערוואַסערשיפעל „סטוירזשאָו“

די ענטוישונג פון אַ פרוי

(סקיצע)

פון ב. באַטוויניק

ס׳איז בעוועזען פינף אַ זייגער פאַרנאַכט, און עטעל קאַמינסקי איז אַרומגעגאַנגען איבער די צי־מערען אַ צעדולטע, אַ נערוועזע, און מיט ערוואַר־טונגען פון שרעק.

זי האָט געוואַרט איהר מאַן זאָל קומען פון דער אַרבייט ,זי האָט איינמאָל פאַר אַלעמאָל בע־שלאָסען, אַז היינט וועט זי איהם דערציילען. היינט נישט אַנדערש ווי היינט, נישט שפּעטער ווי היינט, וועט זי איהם דערציילען דאָס, וואָס לאָזט איהר נישט רוהען. זייט זי איז געווען צו־גאַסט ביי איהר שוועסטער.

מיט דער יונגער חנעווריגער עטעל קאַמינסקי האָט איינגעטליך נישט פּאַסירט אַזאַ אויסערגעוועהנ־ליכע זאַך, צוליב וועלכער איהר לעבען זאָל שטעהן אין קאָן. אין דעם מאָמענט ווען דאָס האָט פּאַסירט, האָט זי אַליין אין דעם נישט געזעהען קיין געוואַל־דיג שרעקליכע זאַך.

גאָר נישט, אַ מאַן, אַ פרעמדער מאַן, האָט איהר אַ קוש געגעבען נעבען איהר ווילען, זי האָט דאָן געמאַכט שפּאַס הערפון, געלאַכט פון דעם באַ־רישען מילנער, איהר שוועסטער׳ס אַ קוזין, אַן אַל־טער בחור.

עטעל איז איהר אייגענעם מאַן געווען געט־רייי. זי איז אפילו פערליבט געווען אין איהם.

פאַר וואָס האָט זי אויף איהם נישט אַנגעשריי־גען? פאַר וואָס האָט זי נישט פּראָטעסטירט? דוכט זיך, אַז זי האָט איהם אפילו נישט אָפּגעשטויסען, די איינציגע זאַך, וואָס זי האָט געטון, איז וואָס זי האָט געלאַכט, און געסטאַרעט זיך מאַכען אויף זיך אליין דעם איינדרוק, אַז איהר לאַכען איז געווען אַ מין אָפּלאַכען.

דורך די פּאָר טעג, וואָסזי האָט נאָך פערבראַכט ביי איהר שוועסטער, האָט די פּאַסירונג אָנגענומען אַ מאָדנעם אומעטיגען כאַראַקטער, עטעל האָט זיך געפיהלט שלעכט דערפאַר, וואָס זי האָט נישט אָנגע־שריגען אויף מילנערן. ווען זי זירעלט איהם אָן, וואָלט זי ערשט אָנגעפאַנגען פיהלען וועגען דעם, ווי וועגען אַ שפּאַס, אָבער זי האָט בעז־מעשה גע־פיהלט שפּאַסיג, און דאַן האָט זיך דער שפּאַס פער וואַנדעלט אין אַ פערדאַכט, און אַנ׳אומעט האָט זיך פערשפּרייט אין איהר נשמה און אַנ׳אונצופרידענהייט מיט זיך אַליין.

אַזוי זענען בעגאַנגען די טעג מיט די וואָכען, זינט עטעל קאַמינסקי איז געקומען פון איהר שוועסטער און די געשיכטע האָט איהר אַלץ נערוועז בעמאַכט פון טאָג צו טאָג.

ענדליך האָט זי בעשטימט, אַז זי מוז דער־צעהלען, און אַ סוף אַנ׳עק! זי האָט שוין מער נישט געקענט האַלטען זיך מיט דער געהיימניש.

געהיימניש? ביים געדאַנק יועגע אַ געהיימ־ניש, האָבען אין איהר גענומען ציטערען אַלע גלידער.

עס איז געווען האַלב נאָך זעקס דעם זייגער, און אַבראַם איז אַריינגעקומען. עטעל האָט זיך גע שטאַרקט, אַז ער זאָל נישט בעמערקען איהר נער־ווזיטעט, זי האָט איהם געגעבען עסען, אַוועקגע־זעצט זיך לעבען איהם, און האָט מיט פאַרויכט בעטראַכט זיין פנים און אין וואָס פאַר אַ שטימונג איהר מאַן איז געווען, דאַכט זיך, אַז ער איז גע־ווען גוט אויפגעלעגט.

זי האָט איהם געלאָזען דערצעהלען עפּעס אַ וויץ פון פאַבריק, געלאַכט פון דעם וויץ, כאָטש עס האָט איהר נישט אינטערעסירט, און זי האָט פאַמע־לעכקע אַ זאָג געטון מיט אַ לאַנג אויסגעשטודירטען געלעכטער׳על:

— דו הערסט, אַבראַם?

זי האָט אָפּגעוואַרט אַ פּאָר סעקונדען, און אַב ראַם האָט געפרעגט:

— וואָס?

— איך האָב זיך היינט דערמאָהנט — האָט עטעל געזאָגט מיט אַ גליקליכען געלעכטער און מיט פערגאָסענע גלאַנציגע אויגען, — איך האָב זיך גראַדע היינט דערמאָנט אויף אַ שפּאַס.

— וואָס פאַר אַ שפּאַס?

— אַ שפּאַס נאָך פון דער שוועסטער ווען איך בין געווען דאָרטען מיט׳ן קינד.

— אַ גוטען וויץ בין איך אַ בעלן צו הערען — האָט אַבראַם געזאָגט מיט אַנ׳אָנגעגרייטען שמייכעל.

— טאַקע אַ וויץ, נישט מעהר ווי אַ וויץ, — האָט עטעל געלאַכט און איז געוואָרען מוטיגער.

— נו, נו, לאָמיר הערען.

— דו קענסט דאָך טערע׳ס מאַנ׳ס קוזין, מילנער׳ן?

— יאָ.

— אָט דער אַלטער בחור.

— יאָ, איך קען איהם.

— נאו, שטעל זיך פאָר, אָט דער, דו וואָלסט זיך אויף איהם קיינמאָל נישט געריכט... אָט דער.

— נו, נו, וואָס?

— אָט דער מילנער האָט זיך פלוצלונג מיר ערקלערט אין ליבע.

אַזוי שנעל ווי זי האָט עס שוין אַרויסגעזאָגט האָט זי זיך פערקייכט אין אַ נייעם הע־ע־ען גע־לעכטער.

— ווער? — האָט אַבראַם געפרעגט מיט אַ שפּיציגען שמייכעלע.

— יאָ, מילנער ,טערעס מאַנ׳ס קוזין.

— אַ גרויסער פערד, — האָט אַבראַם גע־לאַכט — אַ פערדישער נפש אַלע מאָל געווען.

עטעל האָט פלוצלונג אויפגעהערט לאַכען, גע קוקט פאָרזיכטיג אויף אַבראַמען און זי האָט צו איהר ערשטוינונג דייטליך געזעהען אַז ער לאַכט טאַקע גוטמוטיג.

— וואָס לאַכסטו ?— האָט זי פערדריסליך געפרעגט.

— וואָס הייסט? ווי קען מען נישט לאַכען פון אַזאַ בהמה?

— ער האָט מיך אַ כאַפּ געטון פלוצלונג, — האָט עטעל שוין אויסגענוצט אַבראַמס גוטמוטיגקייט — און ער האָט מיר אַ קוש־געטון.

— אַ בהמה — האָט זיך אַבראַם צושמייכעלט, אַ פערדישער אַלטער בחור!

עס האָט עטלען אָפּגענומען דאָס לשון, זי האָט אויף דער ערשטער ווײַלע נישט געגלויבט איהרע אויערען, אַז זיי הערען פון אַבראַמען אַזעלכע גלייכגילטיגע ווערטער, אַז ער שפּאַסט אַזוי פון דעם, וואָס מילער האָט איהר אַרומגענומען און גע־קושט.

זי האָט זיך דערפיהלט זעהר געפאַלען, ער איז גאָר נישט איפערזיכטיג אפילו ,ער האַלט, הייסט עס, פון איהר גאָר נישט.

זי האָט זיך דערפיהלט זעהר געפאַלען, בע־ליידיגט.

שפּעט אין אָוענד, אַבראַם איז צוגעגאַנגען צו איהר, האָט זי איהם מיט רציחה אָפּגעשטויסען און אויסגעשריגען:

— אַוועק ,געה אַוועק פון מיר! דו ביזט אַ בייליגער מענש!

— וואָס איז, וואָס איז דער מעהר?

— געה אַוועק פון מיר! איך ווייס, אַז איך האָב ביי דיר קיין ווערט נישט.

— וואָס רעדסטו?

— געה אַוועק פון מיר ,אַבראַם דו הערסט? אַוועק פון מיר!

!!! גענעראַל קאַטאָווסקי !!! — פון — ר. גול

.6

ערשט אין הערבסט 1915, איז ער אַנטלאָפן אין בעסאַראַביען, אָבער עס איז אַוועק אַ יאָהר און קיינער האָט דערפון נישט געוואוסט, אויף אַ פרעמדען פּאַספּאָרט האָט ער זיך איינגעקויפט צו אַ פּריץ און איז געוואָרען דער פערוואַלטער פון זיין מאַיאָנטעק און דער פּריץ איז געווען זעהר שטאַרק צופרידען פון איהם. אָבער אין יעדע צייט איז קאַטאָווסקי געווען אַ מין „דאָקטאָר דזשעקיל און מיסטער האַיד“. ביי טאָג איז ער געווען אַ סאָלידער מענש, דער פערוואַלטער פון אַ גרויסען מאַיאָנטעק און ביינאַכט האָט ער שוין געהאַט זיין באַנדע וואָס פלעגט בעפאַלען פּריצישע מאַיאָנטקעס און ראַבעווען.

ווען מ'האָט זיך דערוואוסט אַז דאָס איז קאַטאָווסקיס שטיקעל אַרבייט האָט די פּאָליציי איהם גענומען זוכען. דער פּרימיטאַוו כאַרושי־קאָלי וועלכער האָט שוין דאַן געאַרבייט אין דער טשעקאַבער „אָכראַנקע“ האָט געקראָגען אַ בעפעהל אַז ער זאָל קאַטאָווסקין כאַפּען.

מען וואָלט איהם אפשר נישט געווען געכאַפּט אָבער דאָסמאָל איז ער ווידער איינגעפאַלען איבער דעם, וואָס ער האָט געהאַט צוטרויען צו מענשען און אַ שוואַכקייט צו פּאָזירען.

ער האָט איינמאָל אָנ׳אַריינען פּויער, ביי וועמען דאָס שטיבעל האָט אָפּגעבּרענט געגעבען געלד אויסצובויען אַ נייע כאַטע, און ווען דער פּויער האָט איהם אָנגעהויבען דאַנקען, האָט ער געזאָגט:

— דו דאַרפסט מיר נישט דאַנקען, קאַטאָווסקין דאַנקט מען נישט...

ווען דער פּויער האָט דערהערט אַז דאָס איז קאַטאָווסקי, איז ער געבליבען שטעהן אַ צוטומעלטער, און נאָכדעם האָט ער זיך ביי עמיצען אַ גערעדט אַרויסגעכאַפּט מיט אַ וואָרט. און דאַ איז שוין גישט געווען שווער צו פּאַלען אויף אַ שפּור, אין אַ פינסטערער נאַכט האָט מען אַרומגערינגעלט דעם מאַיאָנטעק וואו קאַטאָווסקי איז געווען אַ פערוואַלטער.

דאָס איז געווען דעם 25־טען יוני, 1916, אינ׳ם דאָרף סטאָמאַטאָוו, בענדערער געגענד.

דער פּריץ האָט נישט געקענט פערשטעהן, פאַרוואָס מ׳האָט זיין מאַיאָנטעק אַרומגערינגעלט, קאַטאָווסקי אָבער האָט יאָ געוואוסט פאַרוואָס, און, ווי געוועהנליך, האָט ער בעשלאָסען זיך נישט אזוי שנעל אונטערצוגעבען.

כאַפּענדיג אַ רעוואָלווער האָט ער אָנגעהויבען שיסען, די פּאָליציי האָט אויך נישט געשוויגען און קוילען זענען געפלויגען פון אַלע זייטען, ערשט ווען קאַטאָווסקי איז געפאַלען אַ שווער־פערוואונדעטער, האָט ער זיך אונטערגעגעבען. און דאַן האָט מען איהם אַוועקגעפיהרט קיין קישינעוו, און ווען דעם פּריץ׳ס ווייב האָט דערהערט אַז דער מענש וואָס איז געווען דער פערוואַלטער פון זייער מאַיאָנטעק איז נישט קיין אַנדערער ווי קאַטאָווסקי האָט זי געחלשט.

פון דער קלאַגע, וואָס מען האָט צונויפגעשטעלט געגען איהם, האָט קאַטאָווסקי פערשטאַנען אַז מ׳וועט איהם פערמשפּטן צום טויט און מ׳וועט איהם אויפהענגען. דער טויט האָט איהם נישט געשראָקען, אָבער געוואָלט האָט ער, אַז מ׳זאָל איהם בעסער שיסען איידער הענגען...

אַז אין רוסלאַנד וועט מיט עטליכע חדשים שפּעטער אויסברעכען אַ רעוואָלוציע, און ער, אַ מענש, וואָס איז שוין פערמשפּט צום טויט, וועט ווערען אַ באָלשעוויסטישער גענעראַל — דאָס האָט קאַטאָווסקי דאַן נישט געקענט וויסען.

דער גובערנאַטאָר האָט געזאָגט אַז מ׳זאָל קאַטאָווסקין וואָס שנעלער משפּט׳ן, אָבער מ׳האָט בעדאַרפט אַוועקלעגען אַ סך צייט אויף פערשידענע אונטערזוכונגען, וואָס זענען געווען פערבונדען מיט דעם פּראָצעס. און אין פעברואַר 1917 האָט מען קאַטאָווסקין אונטער אַ שטרענגער וואַך געבראַכט אינ׳ם מיליטער׳שען קריגסגעריכט.

פערטיידיגענדיג זיך אין די איינצעלהייטען, האָט דאָס געריכט אויסגעשטעלט קאַטאָווסקין אין דער קאַטעגאָריע פון געוועהנליכע רויבער און באַנדיטען. אוועקמאַכענדיג איגנאָרירט אונטער דער האַנד זיין רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט, קאַטאָווסקי האָט געגען דעם שטאַרק פּראָטעסטירט.

— איך בין אַן אַנאַרכיסט! — האָט ער געזאָגט — איך פיהר אַ קאַמף געגען דער אָרדנונג אייערער, וואָס איך האָט מיט׳ן גאַנצען האַרצען!

ווען מ׳האָט איהם בײם שלוס פון׳ם פּראָצעס געפרעגט צי ער וויל עפּעס זאָגען, האָט ער געענטפערט אַזוי:

— אויב איך קען עפּעס בעטען, בעט איך ביי אייך: העגנט מיך נישט. שיסט מיך בעסער!

די ריכטער האָבען זיך נישט לאַנג בעראַטען און אַרויסגעטראָגען דעם אורטייל האָט ער גלייך גער טאַר, דער פּאָדיצער פונ׳ם געריכט. דער אורטייל איז געווען — טויט דורך הענגען!

דערביי וועט דער לעזער זיין נישט איבעריג צו דערמאָהנען דעם פאַקט, אַז דער זעלבער גענעראַל גר־טאַר איז שפּעטער איבערגעגאַנגען צו די באָלשעוויקעס אָבער ער האָט זיך נישט דערשלאָגען צו אַזאַ הויכער מדרגה ווי קאַטאָווסקי: ער איז קיין „רויטער מאַרשאַל“ נישט געוואָרען.

פערמשפּט קאַטאָווסקין צום טויט האָט מען אין אַדעס. באַלד נאָכדעם האָט מען איהם אונטער אַ שטאַרקער וואַך אַוועקגעפיהרט אין געפענגעניש, און בעת מ׳האָט איהם איבער די גאַסען געפיהרט האָט מען זיך פון אַלע זייטען געשטופּט: אַלע זענען געווען זעהר נייגעריג צו זעהען דעם בעריהמטען העלד, די „שוואַרצע קראָה“ ווי אייניגע האָבען איהם גערופען.

פאַר אַזאַ מענשען ווי קאַטאָווסקי — אַ מענש וואָס האָט ליב דאָס לעבען מיט אַלע פיבערען פון דער נשמה, איז געווען זעהר שווער זיך צוצופּאַסען צום געדאַנק, אַז מ׳וועט איהם טאַקע הענגען. אַזאַ מענש ווי ער האָט קיין מורא נישט געהאַט פאַר׳ן טויט ווען ער איז געווען אויף זיין שלאַכטפעלד, ווען ער איז געגאַנגען אָנפאַלען אויף אימיצען, אַז בער מ׳זאָל איהם נעהמען און אויפהענגען — דאָס האָט ער נישט געקענט דערלאָזען, מיט אַזאַ געדאַנק האָט ער בשום אופן קיין שלום נישט געקענט מאַכען און אפילו דאַן ווען ער איז געזעסען פערשפּאַרט געקאַמערט אין קייטען האָט ער אויך געאַרבייט אויף אַ פּלאַן, ווי אַזוי צו אַנטלויפען, אַזוי אין אַ געשפּרעך מיט דעם סאָציאַליסט יאַסעלעוויטש, מיט וועמען ער האָט זיך בעקאַנט אין דער אַרעסטער טורמע, האָט ער געזאָגט:

— איך ווייס, אַז מיט אַזאַ פּלאַן שטעל איך איין מיין לעבען פּאַר׳ן אומניצליך־פּראָצעס, אָבער איך האָב דאָך נישט קיין אַנדער ברירה...

און דאָ איז געשעהען אַ זאַך, וואָס האָט אַרויסגערופען גרויס אינטערעס: עס האָט זיך אין אַדעס אָנגעהויבען אַ שטאַרקע בעוועגונג פאַר קאַטאָווסקין. מענשען פון פערשידענע קרייזען און ריכטונגען האָבען געאַרבייט זעהר ענערגיש און געטון אַלץ וואָס ס׳איז נאָר געווען מעגליך, אַז מ׳זאָל קאַטאָווסקין בעגנאַדיגען, אַז מ׳זאָל איהם שענקען דאָס לעבען. און דאָס מערקווירדיגסטע דערביי איז געווען וואָס די עדעלשטע פאַר אַלעמען האָט אין דעם געאַרבייט די ווייב פון דעם בעוואוסטען גענעראַל שטשערבאַטאָוו. די אַריסטאָקראַטישע דאַמע, וועלכע האָט געהאַט אַ גרויסען איינפלוס אין די „העכערע ספערען“, האָט זיך שטאַרק פעראינטערעסירט אין קאַטאָווסקין און זי האָט געטון אַלץ וואָס ס׳איז נאָר געווען מעגליך איהם צו ראַטעווען. זי האָט געוואָלט אַז מ׳זאָל אָפּלעגען דעם טאָג פון דער הינריכטונג און זי האָט געוואָלט אַז מ׳זאָל קאַטאָווסקין ברענגען צו איהר אַהיים, ווייל זי וויל איהם פאָרשטעלען פאַר איהרע געסט. (ווייטער מאָרגען)

אט אַזוי וועט זיין אויסגעריכטעט די נייע ענגלישע עקספּעדיציע צו די הימאַלאַי־בערג אין אַזיען

נאָך דער ערקלערונג פון עמיר אבדולאה
וואָס ערקלערט מען אין די גוט־אינפאָרמירטע קרייזען

ירושלים, (יט״א) דער אָפיציעלער קאָמוניקאַט, וועלכען דער הערשער פון עבר־הירדן אבדולאה האָט פערעפענטליכט נאָך דעם בעזוך, וועלכען עס האָט ביי איהם אָפּגעשטאַט דער ירושלים׳ער הויפּט־מופטי האָט געלויטעט:

„מיט׳ן צוועק אָפּצולייקענען די פאַלשע ידיעות, וואָס ווערען פערשפּרייט וועגען דער בלומרשטער פערפּאַכטונג פון עמירישען באָדען צו אַ פרעמדער געזעלשאַפט אָדער פרעמדע בירגער, ערקלערט דער עמיר־פּאַלאַץ, אַז די דאָזיגע בעריכטען זענען אַבסאָלוט גרונדלאָז. דער עמיר־פּאַלאַץ ציהט צוריק דעם פערעפענטליכען אנאָנס, וואָס איז נוגע דער פערפּאַכטונג פון דערמאָנטען באָדען, און פון היינט שפּעטער נישט דער דאָזיגער באָדען פערקויפט צו ווערען“.

ירושלים. (יט״א) פון גוט־אינפאָרמירטע קרייזען ווערט פערזיכערט, אַז די ערקלערונג פון עמיר אבדולאה בעדייט נאָך נישט די ליקווידאַציע פון דעם גאַנצען עבר־הירדן־ענין, היות אַ בעדייטענדע צאָהל שכנים־פיהרער אין עבר־הירדן זענען ענדגילטיג ענטשלאָסען צו פערקויפען ידען זייער באָדען. ביי היינטיגען טאָג קען קיינער נאָך נישט וויסען ווי די געשעהעניש וועלען זיך ענטוויקלען, בעזונדערס מחמת דעם, וואָס די אָפּערטע זענען פאַרגעשריבען אויף אַ האַלב יאָהר. אָלבנאַלס בלייבט מען אין די אינפאָרמירטע קרייזען פון ישוב, אַז סוף־כל־סוף וועט די אַקציע פון די עבר־הירדן־שייכען צו ערלויבען זיי פערקויפען זייערע ערד־שטחים מוזען ברענגען פרוכט, היות די עקאָנאָמישע לאַגע פון עבר־הירדן ווערט ערגער פון טאָג צו טאָג און עס איז כלל נישט וואַהרשיינליך, אַז די גרויסע גרונד־בעזיצער פון עבר־הירדן זאָלען געפינען אַן אַנדער וועג צו פער ווערטען זייערע ערד־שטחים.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

גראַטעזען, גאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס איינלאַגען געגען פוס־שמערצען אלס נאָך גיפּס־אַבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאָווער 119. טעל. 281-81.

א. י. בזשעזשינסקי.

אין פּאָרטוגאַל
(פון מיין רייזע)

אַז מען זאָל וועלען אין קורצען שילדערען ליסאַבאָן וואָלט מען געדאַרפט זאָגען: אַ שטאָט פון פיש און בלומען. שוין די לופט דאָרט, איז אָנגעזאַטיגט מיט געגענזייטיגע ריחות, פיש־געשמאַק מיט בלומען־דופט, וואו דו געהסט און וואו דו שטעהסט איז הימעל און ערד, פיש און בלומען. אויף שריט און טריט, הן אין די הויפּט־גאַסען, הן אין די הינטערגאַסען בעגעגנעסטו גאַנצע מחנות פּאָרטוגעזישע פרויען געהענדיג בחבורתא אַנגעלאָדען אַהין גיזמא, פון קאָפּ ביז די פיס, מיט לאַנגע קוישען כל המינים פיש. אַזוי ווי יעדע פּאָרטוגעזין איז סיוב הויך און שלאַנק, שטעלט זי מיט זיך פאָר אַן אינטערעסאַנט בילד: אויפ׳ן קאָפּ ליגט זיך גאַנץ בעקוועם אויסבאַלאַנסירט אָהן צו צוהאַלטען אפילו, אַ לאַנגער פיש־קוישער דאַסטעלטע פון הינטען, פאַר׳עס און פון ביידע זייטען, אַזוי מאַרשירט די פּאָרטוגעזין איבער די ליסאַבאָנער גאַסען, ווי אַ גרויסער ליויתן...

אַזוי ווי מיט די פיש פערנעהמען זיך סירוב פּאָהרטע פרויען, אַזוי ווערט פערנעהמען זיך מיט׳ן בלומען־פערקויף כמעט, אויסשליסליך, נאָך גאָר יונגע מיידלעך, ווי זיצען אויף דער ערד, די פיס אונטער זיך, און בערג בלומען, וועלכע ליגען אַרומטום, מאַכען זייער סאַמע ווינטער, די קליינע סטע גרישע פּאַלמען פערביגע מינאָקען, גיבען צו דער גאַנצער שטאָט אַ פריהלינגס־אויסזעהן, און צווישען דערמיט אויך אַנ׳עקזאָטיש און כוחות־דערפרישונג איך וואָלט זאָגען אַז דער בעזאָנדערער רייזענדער פיהלט דאָרט ממש בחוש, איבער זיך, די פערזונג גערונגס־מעטאָדע, עלאַסטיציטעט, און בעזונדערליכקייט. ריכטיג קען מען עס גיכער אָנרופען בלומען־געשמאַק ווי פערקויף. וואָס די יונגיטשקע בעהנטע רהיטעוודיגע מיידלעך רוקט איך איינפאַנטליך אַריין אין די הענד גאַנצע פעק בלומען, אַז איהר ווייסט פשוט נישט ווי אָנ׳עצה זיך צו געבען. און זי איז לגמרי נישט מקפיד איהר זאָלט איהר בעצאָהלען. יעדענפאַלס האַנדעלט זי זיך אָבסאָלוט נישט מכח דעם פּרייז, און וויפיל איהר בעצאָהלט איז זי מקבל באהבה, און דאַנקט אייך גראַציעז, מיט אַ קניקבאָקס...

פערהאַן אַ יודיש ווערטעל: „יענער דאַרף זיך נאָך לערנען ביי מיר שטיוועל פּוצען“. כאַראַקטעריסטיש איז, אַז דאָס וואָס ס׳קומט אויס אין פלוג געגומען זעהר קאַהל׳דיג, וואָס איינציגליך שטעקט פאַר אַ חכמה אין שטיוועל־פּוצען, שטעלט זיך אַרויס אַז דיעגריג אין ליסאַבאָן קומט מען צו דער איבערצייגונג אַז אין דעם ווערטעל שטעקט אַ שטיק אמת. דאָרט זעהט איהר קודם כל אַז שטיוועל־פּוצען איז טאַקע אַ מלאָכה, און גאָר נישט קיין בזויה. ווי מיר זענען געוואוינט ביי אונז צו קוקען דערויף. אמת איז, אַז די פּאָרטוגעזער זענען אין דעם פאַך שטאַרק ספּעציאַליזירט, ס׳איז ריכטיג, אַז איהר זאָלט אַריינגעהן אין אַ שטיוועל־פּוצער מיט ברודיגע אָנגעבלאָטיגטע קאַמאַשען און אַרויסגעהן לגמרי מיט נייע לאַקירטע, ממש נישט צו דערקענען... דער עיקר איז, אַז די שטיוועל־פּוצערס פערנעהמען אין רעכטען צייטער פון שריט, גרויסאַרטיגע, עלעגאַנטע געוועלבער, פאַר יועלכע מיצאָהלט מען טייער. סיוב פון זיי, זענען רייך געוואָרען. די שיך־פּוצעריי געוועלבער זענען ענדליך צו אונזערע פריזירען, מאַנכע פון די העשעפטען זיגען בין צעהן געזעלען, פון ביידע זייטען צו פון שטוהלען. די בעדינונג פון די קליענטען איז זעהר דעליקאַט. מען האָט מיר איבערגעגעבען שיך־פּוצער, וואָס דייער פערמעגען ווערט געשאַצט פון 200־300 טויזענד עסקודאָס (בערך 10־15 טויזענד דאָלאַר).

מיר איז אויסגעקומען, וויפיל מאָל ביינאַכט דורכגעהענדיג אין די אָנגעלייגטע גאַסען פון ליסאַבאָן, זיך אָנצושטויסען זעהר אָפט, אויף יעדען טריט וואָס קוקען אויבען אַרויף, אויף׳ן הימעל, רעדענדיג אויפ׳ן קול, מאַכענדיג מיט די הענד, און באַמערהר אַפילו זינגענדיג ווייטע בעהאַרצטע בגונים. מיר איז דאָס פאָרגעקומען זעהר אויפגעוועקט, איך האָב מיר אָנגעריש נישט געקענט פערשטעהן ווי גאַנץ שיכורים א.ד.גל. שטעלט זיך אַרויס, אַז איך האָב גלאַט חושד בכשרים געווען, נאָך אַ ריכטיגע חקירה ודרישה בין איך דערגאַנגען אַ שטיק אייגענאַרטיגקייט פון פּאָרטוגעזישע מנהגים בנוגע שידוכים.

אין פּאָרטוגאַל שליסען קאָנטשאַפט, יונגלעך מיט מיידלעך, נאָך גאַנץ יונג, שוין אין עלטער נאָך 12 יאָהר בערך, דער יונגעלייטן טאָר אָבער בשום אופן נישט בעזוכען זיין אויסדערוועהלטע, אין הויז ביי איהרע עלטערן. הגם זיי ווייסען גאַנץ גוט דערפון, מאָלעווירען זיי דאָס, און ציהען איין מעגליכע אינפאָרמאַציעס איבער׳ן בעקאַנטען יונגעל.

דאָס יונגע פּאָרל, פיהרט זיך אַזוי אַרום מינדעסטענס 4—3 יאָהר, ביז זיי ווערען אַלט 16—15 יאָהר, דאַן ערשט, קומט שוין דער בחור צו דער כלה מיט אַנ׳אָפיציעלען וויזיט צו איהרע עלטערן, דערמיט ערקלערען זיך די תנאים, שוין דאָס קומען אַליין צו איהרע עלטערען הייסט שוין פערלאָבונג, און אויב נאָכדעם, זאָל דער יונגערמאַן מער נישט קומען, איז דאָס די גרעסטע בעליידיגונג, מעהר ווי תנאים־רייסען, און אין אַזאַ פאַל קומט שוין נאָכדעם אַז דער כלה זעהר שווער אַנ׳אַנדער שידוך צושליסען, סירוב בלייבט שוין אַזאַ איינע זיצען אַ מויד ביז׳ן גרויען צאָפּ... אַזוי ווי דאָס יונגע פּאָרל אין משך פון די פאַר יאָהר קאָנטשאַפט „פּאַסט נישט קיין תפילתים“, זיי ווילען זיך טרעפען אָפּט פערברענגען, אָבער אַפילו שפּאַצירען, בלייבט איבער דעם יונגעל זיך אַדורכצושמועסען, אָדער אַפילו בעשטעלען אַ ראַנדעוואו, פון אויבען נאָך אויבען, ד. ה. ער שטעהט אונטען אויף דער ערד, און רעדט, שמועסט, שרייט, אָדער זינגט, אַרויף אויפ׳ן 3־טען, אָדער 4־טען שטאָק, וואו זיין פענסטער שטעהט דינע בעשערטע, און שליגט אויסגעמיטען יעדעס וואָרט, אָדער תנועה פון איהר אויסגעוועהלטען. בעליבטען יונגעלע...

דאָס שמועסען זיי מיט ווייטע „סעניאָרעס“ מכח אינטימע ענינים, אָדער צו פערהילען זיי, דינגען זיי אַפילו אויס גאַנצע „סערענאַדען“. וואָס צוגיסען זיך האַרציג, מעלאַדיש, אין דעם גרויסען חלל, אונטער די בלויע שפּאַניע פּאָרטוגעזישע הימלען.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 29 יאנואר — ב׳ שבט תרצ"ג

זון-אויפגאנג 7.26
זון-אונטערגאנג 4.12

פון רעדאקציע

פון דער טעאטער-רעצענזיע א. נ. פאיל פאיל בארטשאוו אין „דוד גאלדער“ איז ארויסגעפאלען די אונטערשריפט. עס דארף זיין אונטער־געשריבען: טעאטער-מענש.

דאס פרעזידיום פון דער פויליש-האלענדישער האנדעלס-קאמער אין לאדז

די נאהענטסטע טעג וועלען געשלאסען ווערען גרעסערע טראנזאקציעס מיט האלאנד

(אג) דעם 26 ד. ח. זענען געקומען קיין לאדז דער פרעזעס פון די פויליש-האלענדישער האנדעלס-קאמער ה׳ ראניקער ווי אויך דער די־רעקטאר פון דער קאמער איגזש. באניקאווסקי כדי צו פינאליזירען די אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען אן׳אפמאך מיט א האלענדישען האנ־דעלס הויז. ווי בעוואוסט קויפט דאס האנדעלס־הויז אין לאדז אלס אויסטויש פאר דרום-פרוכטען באוועלנע סחורות, געדרוקטע סחורות, האלב־וואלענע קאנפעקציע און העמדער.

די וויזיט פון פרעזידיום פון דער פויליש־האלענדישער האנדעלס-קאמער האט זיך גינסטיג געענדיגט. אלס רעזולטאט פון די אדורכגעפיהרטע דירעקטע געשפרעכען מיט די פעראינטערעסירטע פירמען זענען אלע אפערטען פעראייניהייטליכט געווארען און די טראנזאקציע וועט שוין אין די נאהענסטע טעג פינאליזירט ווערען.

פון די פעראינטערעסירטע פירמען בעטייליגען זיך אין די טראנזאקציעס צווישען אנדערע אויך די פירמע שייבלער און גראהמאן.

קאנטינגענטען אויף העמדער אין האלאנד

(אג) דעם 25 ד. ח. איז אין האלאנד איינ־געפיהרט געווארען קאנטינגענטען אויף העמדער. אין שייכות דערמיט קען מען, אזוי לאנג ווי די קאנטינגענטען-נארמע וועט נישט פעסטגעשטעלט ווערען, ארייגפיהרען די דאזיגע העמדער קיין האלאנד.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), י. צימער (וואולטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

פון האנדעלס-געריכט

אקטיוועז פון „יולוש היינצלער“ ווערען ווייטער ליקווידירט. — ברידער בוסקאוואדא“ בעקומען א גלייט אויף 14 טעג

אויף דער לעצטער קרעדיטארען-פערזאמלונג פון דער „אקצ. געז. יוליוש היינצעל“, איז אפגע־געבען געווארען א בעריכט פון די פערקויפטע 3 הייזער פאר א סומע פון 507,700 זל.

איין טייל פון די פארזאמעלטע, האבען זיך ארויסגעזאגט געגען ווייטער פערקויפען הייזער מחמת זיי ווערען פערקויפט בחצי חנם. אנדערע ווידער האבען אנגעוויזען, אז דאס פערמעגען פערלירט כסדר פון דער ווערט. ס׳איז בעשלאסען געווארען, ווייטער צו פערקויפען די הייזער.

צוליב דעם בעשלוס, האט דער סינדיק ארוו. סלאניעווסקי רעזיגנירט פון זיין אמט. אלס פער־טרויאונגס-מענער ביים ליקווידירען די אקטיוועז זענען געוועהלט געווארען: אדוו. קעמפנער און יוליוש היינצעל.

ס׳איז אויך בעשלאסען געווארען, אויסצו־צאהלען די ארבייטער א קינדיגונגס-פערגיטיגונג פון 3 חדשים ביז א יאהר.

* * *

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער באנקראָ־טירטער קאאפעראטיווער פאלקס-באנק אין אלעק־סאנדער איז אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג אויסצוצאהלען 3 סינדיקען, דער פארשלאג איז אריינגעטראגען געווארען צוליב דעם, וואס די פערוואלטונג האט נישט געמאכט קיין שום פאר־שלאגען.

ס׳איז אויך אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג צו לעגען א סעקוועסטער אויף 40,000 זל. אויפ׳ן הויז פון קאזשימיעזש רודאמינסקי, וועמען ס׳איז צו פערדאנקען די לאגע פון דער באנק.

דאס געריכט האט בעשלאסען צו עקסמיסירען דעם ג. לייטער פון דער באנק רודאמינסקי פון 6 שטוביגע וואוינונג, וואס ער פערנעמט נאך ביז איצט אין דעם באנק-בנין.

* * *

דאס געריכט האט בעשלאסען דער פירמע „ברידער בוסקאוואדע“ צו געבען א גלייט אויף 14 טעג. און צו פערקויפען די סחורה און גארן, וואס געפינט זיך אין רשות פון דער אופגעלאשטש־מאסע.

* *

אויף דער לעצטער זיצונג פון האנדעלס־געריכט, איז בעטראכט געווארען די ביטע, צו פערעפענטליכען אן׳אופגעלאשטש די ליקיער־פאבריק „אלבין“ געז. מיט בעשרענקטער אחריות צוזאמען מיט איהרע אייגענטימער: מאקס שענוויץ, העניעק הערצבערגער, קארל פיעטרושינסקי, ווי אויך דער פירמע „באכוס“, ליקיערען-פאבריק (געז. מיט בעשרענקטער אחריות.

דאס געריכט האט פערעפענטליכט אן׳אופגע־לאשטש נאר די פירמעס „אלבין“ און „באכוס“. די ביטע, אז דער אופגעלאשטש זאל אויך חל זיין אויף די פערוואלטער און שותפים איז אפגעווארפען געווארען.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופגעלאשטש פון דעם בעקעריי-בעזיצער פיאטר מאקובקא (פשענדזעלניאנא 107), האט דאס געריכט פערלענגערט דעם גלייט אויף נאך א חודש.

* * *

דאס געריכט האט בעשלאסען צו עפענען אונטערהאנדלונגען פון דער פערוואלטונג פון דער קאאפעראטיווער באנק (אנדזשעיא 7) מיט די מיט־גלידער לויט די פערנעלעגטע בעדינגונגען.

* * *

די פירמע „ראטענבערג און אדלער“ (6-טער שיערפיען 2) האט בשעתו געשלאסען מיט די קרע־דיטארען אן׳אפמאך, לויט וועלכען די פירמע פער־פליכטעט זיך אויסצוצאהלען די חובות פולע 100 פראצענט, אהן פראצענט, אין 4 ראטעס. דאס גע־ריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

געגען דעם אפמאך האבען עטליכע קרעדי־טארען אבגעגעבען אן׳אנקלאגע צום אפעלאציע־געריכט.

אויף דער לעצטער זיצונג, האט דאס אפע־לאציע-געריכט די אנקלאגע אפגעווארפען און דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

דער סעקרעטאריאט פון האנדעלס - געריכט מאכט אויפמערקזאם, אז דער געריכטס-קאמיסאר פון דער פירמע „לעדער און היימאן“ האט רעזיג־נירט, נישט צוליב דעם נישט אריינגעהמען א סומע פון 14,865.10 זלאטעס אין דער חובות-רשימה נאר צוליב זיין שוואכען געזונד-צושטאנד.

תבואה-בערזע, דענקמאל, עקסמיסיעס און—מוזיק

אויף דער זיצונג פון לאדזער מאגיסטראט

(2) אויף דער צעהנטער נעכטיגער זיצונג פון מא־גיסטראט אונטערן פארזיץ פון שטאט-פרעזידענט ה׳ זשעמיענצקי, זענען אנגענומען געווארען א רייה בעדייטענדע בעשלוסען.

קורם-כל איז בעשלאסען געווארען, אז דער מאגיסטראט וועט צוטרעטען אלס א מיטגליד, צו דער תבואה- און סחורה-בערזע, וואו אלס דעלע־גאט וועט געשיקט ווערען דער וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי און אלס זיין פערטרעטער — ה׳ פראנ־ציסעק קאלוזשינסקי.

ווייטער האט דער מאגיסטראט בעשלאסען אנצומעלדען זיינע אקציעס אויפ׳ן אנטייל אין דער פאלקס-מתנה פאר די וועטעראנען פון דעם אויפ־שטאנד אין יאהר 1863 — דורכ׳ן אסיגנירען פאר דעם פאנד 335 זלאטעס.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען ארייג־צושטעלען אין בודזשעט א קרעדיט אויף דער סומע פון 4000 זלאטעס אויף צו שטעלען דעם דענקמאל פאר די אומגעקומענע לוטש-פליה-העלדען זשווירקא און וויגורא — אויפ׳ן לוטש-פליה-פלאץ אין לובלינעק.

אויך איז בעשלאסען געווארען צו עקסמיטי־רען נאך 8 לאקאטארען פון קאנסטאנטינער-פאלע־שיע מחמת׳ן נישט צאהלען דירה-געלד...

אלס ענטפער אויף דער בקשה פונם פרע־זעסיאנעלען מוזיקער-פעראיין, מכוח דעם, אז ד שטאט זאל איהם העלפען אנגאזשירען פאפולערע קאנצערטען אין דער „פילהארמאניע“, איז בעשלא־סען געווארען איינצוקויפען אויף יעדען קאנצערט צו 300 איין-זלאטע׳דיגע בילעטען—פונם קולטור־און בילדונגס-פאנד, בכדי צו פונאנדערטיילען זיי צווישען דער שול-יוגענד און לאדזשער בילדונגס־אינסטיטוציעס.

35 יאהר ערענטליך אפגעדינט

און ערב עמעריטור האט מען איהם געכאפט ביי דער האנד

(2) אין די ספעהען פון די לאדזער באהן-אנ־געשטעלטע האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע די ידיעה, אז עס איז ארעסטירט געווארען דער 58-יאהריגער קאסירער פון דער משאות-סטאנציע לאדז-קאלישער, יאקוב שימטשאק (פון זאגאניקא־ווא 77).

שימטשאק האט אנגעהויבען צו ארבייטען אין דער לאדזער פאבריק-באהן אין יאהר 1898 און אין משך פון די 35 יאהר ארבייט אינ׳ם באהן-וועזען האט ער זיך קונה שם געווען אלס העכסט ערענטלי־כער און סאלידער מענש, וואס ווען מ׳זאל פאר איהם שטיקער גאלד מיט בריליאנטען אוועקלייגן — וועט ער נישט טשעפען...

ער האט דעריבער געניסען פונ׳ם פולען צו־טרוי מצד דער אויבערמאכט — סיי מצד די רוסען, סיי מצד די דייטשען, און — זינט דער בעפרייאונג פון פוילען — פון די פאלאקען.

אזוי האט ער זיך געעלטערט אין רוה און כבוד אויף זיין קאסירער פאסטען אויף דער משאות־סטאנציע פון דער לאדז-קאלישער באהן, וואוהין ער איז איבערגעגאנגען געווארען דעם 1. פעב־רואר 1930, און דעם 1 יולי ה. י. האט ער שוין געזאלט איבערגיין אויף 100-פראצענטיגע עמע־ריטור.

גאר לעצטענס איז ער אבער קאליע געווארען...

ער איז געווארען זאומפינקטליך, פלעגט אפט פערשפעטיגען, אדער גאר אינגאנצען נישט קומען צו דער ארבייט, און אז מען האט זיך אנגעהויבען צו פעראינטערעסירען מיט איהם ובפרט מיט זיין פריוואט לעבען, האט מען אנגעהויבען צו דערגיין, אז ער לעבט צו ברייט, איבער די כוחות, און אז ער האט זיך אפילו געקויפט א הויז אויף זאגאניקא־ווא 77.

ס׳טייטש, פון וואס, פון ווען? פון וועלכע געלדער?

מען האט זיך גאר נישט געקאנט משער זיין, און עס האט זיך גארנישט געוואלט לייגען אויפ׳ן שכל, אז אזא ערענטליכער, אנשטענדיגער מענש, וואס איז געווען א מוסטער פאר זיינע מיטארבייטער, זאל קאנען בעגיין מיסברויכען!

סברות אהין, השערות אהער — וואס טויגען די אלע מעשות! — האט מען סוף כל סוף בע־שלאסען צו נעהמען דעם „ספר הזכרונות“, אויף טשיקאווע ארייגצובליקען, וואס עס טוט זיך דארט.

וכך הי׳ה — און אזוי איז געווען:

מיט עטליכע טעג צוריק איז געקומען קיין לאדז א מיניסטעריאלע קאמיסיע, וועלכע האט קאנט־ראלירט די ביכער פון די ווירטשאפטס-און-פינאנץ־אגענדעס ביי די לאדזער באהן-סטאציעס.

די לוסטראציע האט געדויערט א וואך צייט, און אין רעזולטאט איז מען דערגאנגען, אז אין דער סחורות-קאסע פעהלט 12,400 זלאטעס.

דער פועל יוצא דערפון איז געווען, אז דער אלטער קאסירער איז ארעסטירט געווארען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערושער 26
היינט און פאלג. טעג!
דער שענסטער פילם-שלאגער
פון איצטיגען סעזאן א. נ.
דעמאן פון ליבע
(ATLANTYDA)
אין די הויפטראלען:
Brygida Helm i Jean Angelo
אויסער׳ן פראגראם: קלאנג - צוגאבע
קיוצליך: פריילבער פארוטשניס
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

פון תוצרת „ארץ-ישראל“

דאס אינפארמאציאנס-ביורא ביי „תוצרת ארץ-ישראל“ ערטיילט טעגליך אלע גערט אינפאר־מאציעס וועגען רייזעס און באזעץ-זעגדונגען און בכלל וועגען אלעס וואס האט א שייכות צו ארץ־ישראל.

הנחות פאר פירמעס

ביים איינמעלדען און אויסמעלדען ארבייטער אין ארבייטסלאזען-פאנד

ווי די פערוואלטונג פון ארבייטסלאזען-פאנד אין לאדז טיילט מיט, וועלען די פירמעס, לויט דער דעציזיע פון מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ, קענען געניסען פון פאלגענדע הנחות:

די פירמעס וואס פיהרען ביכער און האבען מינדעסטענס 100 פערזיכערטע ארבייטער, קענען בעפרייט ווערען צוצושיקען אפשריפטען אדער אויס־צוגען פון די נאמענטליכע ארבייטער - ליסטעס. די פעראינטערעסירטע דארפען זיך דערווענדען ווענדען צו דער פערוואלטונג פון ארבייטסלאזען-פאנד אין לאדז אנשטאט די אפשריפטען פון די צאהלונגס־ליסטעס, דארפען די פירמעס צושיקען מיטטיילונגען וועגען די „ווקלאדען“ לויט דעם ביזאיצטיגען „וזור“ ביז׳ן 10-טען יעטוועדען חודש

די פירמעס זענען בעפרייט פון צושיקען מיט־טיילונגען פון ניי - אנגענומענע ארבייטער. א ח׳ק דורך מלוכה׳שע פערמיטלונגס-אמטען.)

אנשטאט מיטטיילונגען וועגען קינדיגען אר־בייטער, דארפען די פירמעס צושיקען קאפיעס פון די קינדיגונגס - שיינען אין משך 7 טעג פון דער קינדיגונג.

די פעראָרדנונג איז א צייטווייליגע.

ס׳מעסער איז דא, ברויט איז נישטא

איז, אז מען איז דערצו אנ׳אכזר, שטעכט מען

(2) סטעפאן און אמאליא טשעשיעלסקא (פון אגראנישטשנא 36) איז א פאר-פאלק, וואס דאס פא־מיליען - לעבען ביי זיי געהט שוין פון לאנג נישט אין כשורה.

מען האט לעצטענס אזוי ווייט נישט געלעבט ווי „די טייבעלעך“. אז סטעפאן, וועלכער איז בע־חען א גרויסער מנובל און פאסקודניאק האט זיך גענומען ארויסציהען אויף ראקיטשינער 22.

אמאליא האט דערווייל געארבייט אויף א פאבריק און פערדינט גראשענ׳ס אויפן בידנעם איינזאמען לעבען.

צהערנעכטען אין אווענד האט זיך אבער סטעפאן פערבענקט נאך זיין ווייב, און איז ארא־געקומען צו איהר צו גאסט בעאשר-בכן—זי זאל מיט איהם צוריק - לעבען, אדער, וועניגסטענס געבען איהם א „הלואה“...

אזוי ווי אמאליא האט אויף די ביידע זאכען נישט געוואלט איינגיין, האט סטעפאן ארויסגעכאפט א מעסער און געשטאכען זי אין קאפ און אין דער האנד.

מ׳האט איהם ארעסטירט און מ׳וועט איהם משפט׳ן פאר וואלען דערמארדען זיין פרוי.

וואס זאגט דער לובלינער רב הרב שפירא
וועגן רבנות-אמט אין לאדז

אין „לובלינער טאגבלאט" לייענען מיר:

שוין עטליכע חדשים ווי עס דויערן אונטערהאנדלונגען צווישן דער לאדזער קהלה-פארוואלטונג מיט'ן לובלינער רב מכוח איבערנעמען דורך איהם דעם רבנות-אמט אין לאדז. די צייטונגען האבען וועגען דעם מיטגעטיילט פערשידענע פרטים על פי רוב געזומען פון זייטיגע קוועלען. מיר האבען דעריבער בעשלאסען צו ווענדען זיך צו דער אייגענטליכער קוועלע, צום לובלינער רב גופא און איהם בעטען צו ערטיילען פאר אונזערע לעזער עטליכע אינפארמאציעס מכוח זיינע אונטערהאנדלונגען מיט לאדז.

דער לובלינער רב האט אונז ערקלעהרט:

די פראגע וועגען מיין קאנדידאטור אויפ'ן אמט פון לאדזער רבנות האט א פארגעשיכטע.

אין יאהר תרפ"ח — דערצעהלט אונז דער לובלינער רב — בין איך, אלס פיעטריקאווער רב געפאהרען קיין לאדז דורכפירען א זאמלונג לטובת דער אויפבויענדער „ישיבת חכמי לובלין". שוין דעמאלט האט זיך צו מיר געווענדעט א דעלעגאציע פון לאדזער בעלעבאטים און אין נאמען פון אלע ארטאדאקסישע גרופירונגען, חוץ די אלעקסאנדערער חסידים, האט מען מיר פארגעלייגט איבערצונעהמען דעם רבנות-אמט אין לאדז. איך האב געענטפערט מיט אן אבזאג. האט מען מיך געפרעגט: היתכן: לאדז נעהמט אייך אויף אזוי שעהן, אם האט איהר במשך א קורצע צייט צונויפגעזאמעלט אין לאדז א סומע פון פערציג טויזענד זלאטעס—און דאך ענטזאגט איהר אייך צו ווערען לאדזער רב:

איך האב דעריוף געענטפערט מיט א משל:

עס איז א שדכן געקומען צו איינעם און איהם אנגעשלאגען א שידוך, פארגעשטעלט איהם, אז די כלה שטאמט פון גרויסען יחוס, איז זעהר רייך, פערמאגט פיל נדן און האט אלע מעלות דער יונגערמאן האט אבער געענטפערט מיט אן אבזאג, ערקלערענדיג משום: דער שידוך איז פול מיט בלויז מעלות, איך אבער האב שוין חתונה געהאט... זייענדיג נאך אין פיעטרקאוו האב איך זיך געפילט מיט לובלין, די שטאדט פון מיין ישיבה און דעריבער האב איך דעמאלט געענטפערט מיט אן אבזאג אויפ'ן לאדזער פארשלאג.

לאדז האט אבער קיין איין מאמענט נישט רעזיגנירט פון געדאנק, אז איך זאל ווערען דארטיגער רב און אט איז דער דאזיגער געדאנק דארט לעצטענס אזוי רייף געווארען, אז עס האט זיך אויסגעבילדעט אן איינהייטליכער פראנט פון אלע צדדים, דערינטער שוין אויך די אלעקסאנדערער חסידים, און אלע צוזאמען האבען מיר געמאכט אויפסניי דעם פארשלאג וועגען איבערנעהמען דעם רבנות-אמט. אפילו די נישט-ארטאדאקסישע פארטייען זיינען דערביי מסכים צוליב א גאנץ אנדערע סיבה, אויב א רב — ווילען זיי ניכער מיין קאנדידאטור...

איך וואלט, פערשטעהט זיך, נישט געטראכט וועגען פערלאזען לובלין, ווען דא קומט נישט אונטער דער קריזיס אין דער ישיבה.

די ישיבה האט א דעפיציט פון 5000 זל. א חודש. און אם כדי צו קענען פארזעצען די עקזיסטענץ פון דער ישיבה מוז איך מאכען מסדר-דיגע נסיעות איבער דער וועלט. בין איך עטליכע חדשים אין יאהר נעוונדער. די לובלינער ישיבה האט מיך בלויז געציילטע חדשים אין יאהר און אט איז אונטערגעקומען לאדז און מיר געמאכט א זעהר קאנקרעטען פארשלאג.

קאנקרעט איז דער לאדזער פארשלאג אזעלכער: מיין פענסיע פון דער קהלה-קאסע זאל בעטרעפען 3000 זל. א חודש. חוץ דעם זאל איך האבען 2000 זל. א חודש פון זייטיגע הכנסות, צוזאמען 5000 זל. א חודש.

דאס אבער איז נישט אלעס. מיר געהט דער עיקר אין קענען לעזען די איצטיגע אויסערגעוועהנליכע פינאנציעלע שוועריגקייטען פון דער ישיבת חכמי לובלין. די ישיבה איז שולדיג 70.000 זל. פריוואט-חובות פון וועלכע מען מוז צאהלען ציגזען. כדי צו קענען בעפרייען די ישיבה פון זאיהרע דאגות איז וויכטיג, וואס איך וואלט פון די 5000 זל. א חודש איינפערנעסען דער ישיבה 2000 זל. א חודש. איך מוז האבען א גרעסערע סומע מזומן. כדי צו קענען בעצאהלען א רייה פריוואט חובות און אויסטוישען די קורץ-טערמינירטע אויף לאנג-טערמינירטע הלוואות און ברענגען אין ארדנונג די הלוואה פון „פושעזארנאששט". צו דעם צוועק פערלאנג איך פון לאדז, אז מען זאל מיר געבען אן איינמאליגע סומע פון 100.000 זל.

דאס געלד זאל צונויפגעזאמעלט ווערען ביי 100 לאדזער בעלעבאטים. יעדער פון זיי זאל געבען טויזענד זלאטים. די דאזיגע 100 טויזענד זל. וועל איך צוריקצאהלען פון די איבעריגע 3 טויזענד זל. וואס וועלען מיר נאך בלייבען. יעדען חודש וועל איך צוריקצאהלען טויזנד זל. וועלכע וועלכע צוריקגעגעבען ווערען איינעם פון די אויסבארגער, דאס צוריקגעבען וועט פארקומען לויט א גורל.

לי דו איז פון פאראויס מסכים, אז איך זאל יעדען חודש פערברענגען 3 וואכען אין לאדז און איין וואך אין לובלין — אין די ענינים פון דער ישיבה, לויט דער מיינונג פון לאדז גלייכט זיך דאס שיעור נישט מיט מיין איצטיג פערברענגען אין לובלין, וואו איך בין געניים אין די ענינים פון דער ישיבה צו זיין כסדר נעוונד.

און נאך א מעלה פערמאגט לאדז. מיט מיין זיצען אין לאדז וואלט מיר געלונגען צו פעראינטערעסירען די לאדזער גבירים מכח לעגאטען פאר דער ישיבה.

לאדז — פערזיכערט הרב שפירא — איז איצט פאר מיר גישט קיין רבנות קאריערע. לובלין האט א גרעסערע היסטארישע רעכט בנוגע רבנות און אויב איך וואלט זיך ענטשלאסען צו פערלאזען לובלין וואלט עס געווען נישט צוליב תענוג באר — צוליב גויט. צוליב דער גויט פון דער ישיבת חכמי לובלין. די ישיבה איז מיין געליבט קינד און וואס טוט נישט א טאטע לטובת זיין קינד!

לאדז האט גרויסע מעגליכקייטען און א ברייט-פעלד פאר טעטיגקייט. לאדז פערמאגט אויך פיל פעהיגע עקסנים. עס פעהלט דארט בלויז די צענטראל פיגור. וועלכע זאל זיין בערעכטיגט א דעה צו זאגען, לאדז איז פיל פערנאכלעסיגט בנוגע כשרות, בנוגע דעם חינוך און ד. גל. די ערשטע 2-3 יאהר וואלט איך דארט געהאט א שווערע ארבייט. שפעטער אבער וואלט אלץ געקלאפט ווי א זייגער, ווייל אין לאדז איז פערהאן מיט וועמען צו ארבייטען...

לאדז זאמעלט איצט די 100-טויזענד זלאטיס. ווי עס האט ערקלערט הער פרעזעס פון דער לאדזער קהלה דעפ. מינצבערג, וואלט זעהר לייכט געווען צונויפצוזאמלען נישט 100 טויזענד זל. נאר אפילו 300 טויזענד זל. עס איז נאר נויטיג איין זאך: כאטש איין פארטיי זאל ארויסטרעטען נעגען, עס זאל זיך שאפען עפעס א שטיקעל אפאזיציע, דאן וואלט אויפגעבראזט די אמביציע און דורך יודישע עקשנות און אמביציע קען מען זעהר פיל און שנעל דערגרייכען, אזוי טאקע איז דאך געווען בעת דער קאמפאניע ארום דער קאנדידאטור פון פריהערדיגען רב, הרב טרייסטמאן. אין לאדז הערשט אבער איינשטימיגקייט ארום דער קאנדידאטור פון הרב שפירא און דאס איז א מניעה צום שנעלען ערפאלג פון דער זאמעל-אקציע...

לאדז — חזרט איבער הרב שפירא — איז נישט און קען פאר מיר נישט זיין קיין רבנות-קאריערע. געוויס אימפאנירט מיר דאס ארטאדאקסיש-גבירישע לאדז, די לאדזער ארטאדאקסיע שטעהט אויף א הויכען געזעלשאפטליכע ניווא. אבער פונקט ווי עס האט מיך נישט געלאקט דער רבנות-אמט אין ירושלים, וואס מען האט מיר זיינער-צייט פארגעלעגט, פונקט אזוי לאקט מיך נישט לאדז. אלע מיינע חושים זענען פערנומען מיט דער ישיבה, אלץ בין איך גרייט פאר איהר צו טאן און אויך דער רבנות-אמט אין לאדז האט פאר מיר א עיקר בעדייטונג דערפאר, ווייל דורך לאדז וועל איך אפשר אימשטאנד זיין צו ליבדערן די לאסט פון דער ישיבה. לאדז זאמעלט איצט די 100 טויזענד זל. די צייט איז א זעהר שווערע. און אויב עס וועט געלונגען די לאדזער בעלעבאטים צונויפצוזאמלען צווישען זיך די 100 טויזענד זל. וועט דאס זיין א בעוויז, אז דא וויירקט מיט די השגחה פרטיות און געגען דער השגחה — ענדיגט זיין אינטערוויו דער לובלינער רב — טא מען נישט אין מען דארף נישט קעמפען.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

גאסטשפילען פון וועלט-בעריהמטען ארטיסט

ד"ר פאול באראטאוו

צוזאמען מיט'ן ערשטקלאסיגען אנסאמבל.

היינט, זונטאג, דעם 29-טן יאנואר, 9 אווענט היינט!

פרייזען פון 70 גר. ביז 3 זל. צום 10-טען מאל

„דוד גאלדער"

מארגן מאנטאג, 9 אווענט פאפולערע פארשטעלונג

פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20 זל.

„הינקעמאן"

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער

היינט און פאלג. טעג!

שעהנער און מעלאדישער פילם א. נ.:

הערצער-קאמאנדא

„Liebeskomando"

אין די הויפט-ראלען:

Gustaw Froehlich

און Dolly Haas

פרעהליכער רעווי פון ליבע און געזאנג, געשאפען אויפ'ן גרונד פון מיליטערישען לעבען.

אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער ביינאכט ערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

דער זאל איז שטארק בעהייצט.

נעכסטער פראגראם: „מאטא הארי"

שבועה פון די לאווניקעס ביים ארבייטס-געריכט

(2) נעכטען איז אין זאל נומער 1 פון קרייז-געריכט פארגעקומען די בעשווערונג פון 150 לאווניקעס ביים ארבייטס-געריכט מצד די ארבייטס-געבער און ארבייטער.

נאך דער שבועה איז געמאכט געווארען א גרופען-פאטאגראפיע.

די „ווידזעווער מאנופאקטור" זאל אנהויבען צו גיין ד. 3. פעברואר

(2) נעכטען האט די אדמיניסטראציע פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" אויסגעצאהלט די ארבייטער אין דער שפינערייע.

מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך ... געמאכט ווערען די ווייטערדיגע אויסצאהלונגען.

לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון אינדוסטריעלע ספערען — זאל שוין די פאבריק אנהויבען צו גיין דעם 3. ק. ח.

אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג פון זשורנאליסטען-סינדיקאט

היינט 11,30 פארמ. קומט פאר אין לאקאל פון פוילישען האנדעלס-אנגעשטעלטען-פעראיין (פיעטרק. 108) אן אויסערגעוועהנליכע מיטגלידער-פערזאמלונג פון זשורנאליסטען-סינדיקאט.

ביי אסטמע- און הארץ-קראנקהייטען

ברוסט- און לונגען-ליידען, שקראפעל און שילדרעז-דריזען פערגרעסערונג און קראפט-בילדונג איז די רעגולירונג פון דער דארם-טעטיגקייט דורכן געברויך פון נאטירליכען ביטערוואסער Franciszka Józefa פון גרויסער וויכטיגקייט. עמפפעהלט פון דאקטוירים.

ר. איזראעל
משפחות איז פלאמען
סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(81

— אין בריוועל, וועלכעס מרים האט געהאלטען אין דער האנד און פערוואונדערט געקוקט דעריוף איז געשטאנען געזאגט:

„איך שרייב צו אייך א פשוט יודיש בריוועל, איך ווייס נישט, ווי אזוי אזעלכע זאכען ווערען געטון, אבער גלויבט מיר, אז אלץ וואס איהר וועט דא אדורכלייענען דריגגט ארויס פון מיין צעוועהטאגטע הארצען, אלץ וואס איהר וועט דא אדורכלייענען איז אויפריכטיג און אזוי ווי געשריבען מיט בלוט פון מיין הארצען. איך האב אייך נישט פיל צוצוגעבען צו דעם וואס מיר האבען צווישען זיך גערעדט ביי אונזער לעצטער בעגעגעניש, איך האב אייך אלץ בעזאגט וואס איך האב געפיהלט, איך ווייס נאר נישט, ווי אזוי איהר האט דאס אויפגענומען, צי אזוי איהר האט דאס פערשטאנען, איך צוקן, אז איהר האט מיך נישט אויסגעלאכט, אז איהר האט געפרואוט צו מילדערן מיינע ליידען, אבער וואס האב איך דערפון, ווען מיין לעבען איז מיט דעם לעצטען בעגעגעניש מיט אייך געבליבען אינגאנצען אהן האפנונג און אהן ציל, ס'דאט פערלוירען פאר מיר דעם אינטערעס, און טאקע אזוי, נאך וואס לעבען, ווען ס'זהורט קלאר, אז א ווייטע'דיגע אקט

סטעיק וועט זיין נאר א פלאגעניש פון געוויסען. נאר איין גרויסע מאטער'ניש.

ענטלויפען אינגאנצען פון לעבען, איז ווייטער געזאגט געווארען אין ברייף, האב איך נישט קיין מוט. קיין זעלבסטמארד וויל איך נישט בעגעהן, אבער ענטלויפען אין א דיט פון דעם לעבען וויל איך יא און מוז אפילו, איצט טו איך דאס, איך האב קיינעם נישט מיטגעטיילט וועגען מיין אוועקגעהן איך האב אבער געפיהלט פאר מיין חוב איך די איינציגע וועגען דעם מיטצוטיילען, איך האב דאס געטון דערפאר, ווייל איך האב געזאגט, אז איהר די איינציגע וועט מיך פערשטעהן און אמאל מיך דערמאהנען, איך בין גישט בייז אויף אייך, איך פיהל נישט קיין פיצעל געפיהל פון שנאה, ס'איז דאך קלאר, אז איך קען נישט צווינגען קיינעם, אז מ'זאל מיך ליבען, פונקט אזוי ווי קיינער קען מיך נישט צווינגען, אז איך זאל אויפהערן צו ליבען, איך וויל זיך געזעגענען מיט אייך, איך וועל פון דערווייטענס נאכפאלגען ווי אייך געהט און צי איהר זענט גליקליך, איך דארף מעהר גארנישט, זייט געזונד און גליקליך".

גערופען קורץ „יחד". דערביי איז נאך געווען צוגעשריבען, בעמיהט זיך נישט מיך צו געפינען, ווייל איך וועל סיי-ווי-סיי נישט צוריקקעהרען.

מרים האט עטליכע מאל איבערגעלייענט דאס בריוועל, פון די שטורב-מעגשען האט זי שוין געוואוסט, אז דוד איז פערשוואונדען געווארען און זי האט באלד דעם פיהלט, אז דאס איז געשען צוליב איהר, איצט ווען זי האט געלייענט דעם בריף איז איהר אפילו נישט איינגעפאלען אימיצען וועגען דעם מיטצוטיילען, זי האט דאס געהאלטען פאר איהר אייגענעם סוד, מיט וועלכען זי טאר זיך מיט קיינעם נישט טיילען.

— איבריגענס האט מרים געטראכט, איז דאס אן אויסוועג, סיי פאר דודן און סיי פאר איהר אליין.

מרים האט מיט'ן גאנצען הארצען מיטגעפיהלט מיט דודן, זי האט איהם פערשטאנען, אזוי גוט ווי זי האט פערשטאנען זיך אליין, זי האט איהם אבער בשום אופן מיט גארנישט געקאנט העלפען.

— אפשר וועט דוד זיך נאך פון ערגיץ אפרופען, האט מרים ווייטער געטראכט, דעמאלט וועל איך איהם העלפען מיט געלד, איך וועל איהם העלפען זיך אדורכשלאגען דורכן לעבען, כדי ער זאל זיך קענען שאפען א רואיגע עקזיסטענץ און מיט דער צייט וועט ער אין אלעס פערגעסען.

מרים האט זאיגפעלטיג צוגעלעגט דאס בריוועל און עס בעהאלטען דארטען ווי זי האט בעהאלטען איהרע טייערסטע זאכען: אלע אנדענקונגען פון איהר פערשטארבענעם פאטער, פון איהר פערשטארבענער מוטער און פון איהר ברודער... דארט האט זי געהאלטען די בריף פון איהר געליבטען מארעק, דארט האט זי אויך אוועקגעלעגט דעם בריף פון דודן, זי האט נאך לאנג געקוקט אויף

דעם פרימיטיווען בריוועל, פון דעם פרימיטיווען מענשען, וועלכער האט אבער אזא פיהלענדע און טייערע נשמה, צוויי גרויסע טרערען האבען זיך ארויסגעקייקעלט פון איהרע גרויסע שעהנע אויגען, זי האט זיך אליין דערשראקען פאר די דאזיגע טרערען, האט זיך צושמייכעלט און א מאך געטון מיט דער האנד, אזוי ווי זי וואלט געוואלט אוועקטרייבען פון זיך אלע געדאנקען וועלכע האבען זיך אנגעזאמעלט אין איהר אין צוזאמענהאנג מיט דודן.

מרים האט פערשלאסען דאס קליינע ביכעלע און דעם ... זאל זארגפעלטיג בעהאלטען.

— — — — — — — — — — — —

דוד האט זיך געהאט ענטשלאסען. ער איז געווען דעצידירט אינגאנצען פון דארטען. אינגאנצען ... די אינטערעסען פון דער ישיבה, פון דעם רב, אוועקוואַרפען די ישיבה, איבערגעבן זיך דער גורל אין דער האנד אליין אהן שום ווידערשטאנד און אזוי ארום גלייך צום תהום פון לעבען, איהם איז נישט געווען קיין שום אינטערעסירע ... ער וועט געהען, אבי נאר ווייטער פון דארטען, ווייטער אז קיינער זאל איהם נישט זעהן, קיינער זאל איהם מעהר נישט קענען געפינען.

ער האט מיטגענומען מיט זיך נאר די סאמע וויכטיגסטע זאכען, נאר אויף אזויפיל, אז ס'זאל איהם נישט זיין שווער צו טראגען. די עטליכע גילדען וואס ער האט געהאט, כדי צו קויפען א בילעט צו דער ווייטסטער סטאציע אויף וויפיל דאס געלד וועט שטייען, ער האט זיך איינגעזעצט אין דער באהן, נישט טראכטענדיג וועגען גארנישט און זיך נישט בעמיהט צו פערשטעהן וואס ער געהט טון.

(פארזעצונג קומט).

אויסזיכטען אויף קלענער דירה-געלד

די מעגליכקייט פון נאוועליזירען דאס געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ

(2) נעכטען איז צוריקגעקומען פון ווארשא דער וויצע-פרעזעס פון'ם בעזעלשאפטליכען לאקאטארען-פערבאנד (וואלטשאנסקא 77) ה' הורוויטש, וועלכער האט לעצטענס אפגעהאלטען א רייה קאנפערענצען מיט די פערוואלטונגס-פארשטעהער פון די צענטראלע לאקאטארען-פערבאנדען אין ווארשא, מכוח'ן פערקלענערען דאס דירה-געלד.

בידוע איז דאן סיים איינגעפלאסען א דרינגענדער פארשלאג, פון דער איניציאטיוו פון די לאקאטארען-ארגאניזאציעס בנוגע דאס פערקלענערען דאס דירה-געלד פון 1 ביז 4-צימערדיגע וואוינונגען, סיי אין נייע סיי אין אלטע הייזער, ווי אויך וועגען אפהאלטען די עקסמיסיעס פון 1 און 2-צימערדיגע וואוינונגען אויף א יאהרצייט און פון 3 און 4-צימערדיגע וואוינונגען — אויס'ן משך פונ'ם קומענדיגען ווינטער: פון 1 נאוועמבער ה.י. ביז'ן 1 אפריל ק. י.

לויט די אינפארמאציעס פונ'ם ה' הורוויטש, איז דער ענין רעדוצירען דאס דירה-געלד אויף א גוטען וועג, אבער מ'דארף זיך רעכענען, אז דער פראצענט פון פערקלענערען דאס דירה-געלד, קאן זיין א קלענערער פונ'ם געפאדערטען. ד. ה. ער זאל בעטרעפען א 30–40 פראצענט.

חוץ מזה דארף מען זיך ריכטען, אז די הויזבעזיצער - פעראיינען וועלען זיך בעמיהען אנשטאט דעם עווענטועל-רעדוצירטען דירה-געלד צו בעקומען געוויסע נוצען און הנחות דורכ'ן אויסשטרייכען געוויסע פונקטען פונ'ם פערפליכטענדען געזעץ וועגען לאקאטארען שוץ.

א קינד געשטארבען צוליב דער שול"ד פון דער קראנקען-קאסע

דער סעזאן-ארבייטער גרשון ? ערץ, פ' אנטשיש קאנער 7, גיט איבער פאלגענדע סקאנדאלעזע פאקט: דעם פאריגען פרייטאג האלב 9 פריה האט ער אנגעקלינגען אין די קראנקען-קאסע-פאגאטאוויע און געבעטען באלד קומען צו זיין אדערהאלבען-יעהריג קינד שמחה, וועלכעס האט בעקומען א דיפטעריט-אנפאל. די אנגעשטעלטע פון דער קראנקען-קאסע פרעגט דעם פאטער דורכ'ן טעלעפאן, פונוואנען ער ווייס, אז ס'איז דיפטעריט, אויף וואס הערץ האט געענטפערט, אז א שכנטע האט עס איהם געזאגט, א שכנטע אן עלטערע פרוי, וועלכע קען זיך אויף דעם.

דער אנגעשטעלטער האט דאן אין א הומאר טאן געראטען דעם אומגליקליכען פאטער, אז די שכנטע זאל היילען דאס קינד און אז די פאגאטאוויע וועט נישט קומען.

צעהן א זייגער, ווען דעם קינד איז אלץ ערגער געווארען, האט דער פאטער ווייטער געקלינגען, אבער אין דער פאגאטאוויע האט מען איהם ווייטער אויסגעלאכט. ערשט צוועלף א זייגער איז געקומען פאגאטאוויע, און איבערגעפירט דאס שוין טויט-קראנקע קינד אין שפיטאל, וואו ס'איז 7 אוונט געשטארבען.

לאדזער מאגיסטראט קאנטרא וויצע-פרעזידענט, וויעלינסקי

(א) עהע? ? ? ? ?'ם קראקאווער קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פונ'ם לאדזער מאגיסטראט געגען דעם הויפט-רעדאקטאר פון „איל. קורייער צאדזשענני" און געגען דעם לאדזער וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי, אלס מחבר פונ'ם ארטיקעל אין דער ? ? ? צייטונג, וואו ער האט ? ? ? שווערע בעשולדיגונגען געגען די טעטיגקייט פונ'ם לאדזער מאגיסטראט.

אויפ'ן פראצעס האט וויעלינסקי דערקלערט, אז א סך געהיימנישען פונ'ם לאדזער מאגיסטראט קאן ער נישט ברענגען אין דער עפענטליכקייט און פאר'ן געריכט, ווייל בשעתו האט פ.פ.ס. צו וועלכער ער האט געהערט — האט פאר'ן איבערגעגעבען אזעלכע סודות איהם געדראהט מיט דער ה? ? ?ען.

דער בעפולמעכטיגטער פונ'ם לאדזער מאגיסטראט, אדוו. ראוועצקי, האט אלס ענטפער אויף דער דאזיגער און ענליכע דערקלערונגען פון וויעלינסקי'ן, פארגעשלאגען, אז מ'זאל איהם אויספארשען, צי איז ער נישט אמאל חסר דעה...

דאס געריכט האט דעם פארשלאג אנגענומען און אפגעלעגט דעם פראצעס.

רעדוצירט 20 פראצענט

און אונטערגעשריבען דעם קאלעקטיווען אפמאך אין די בעקערייען

(2) נעכטען איז נאך א 2-שעה'דיגער קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאריאט, אונטערגעשריבען געווארען דער קאלעקטיווער אפמאך צווישען די פארשטעהער פון די בעקער-צעכען און דעם בעקער-כעזעלען-פעראיין.

דער אפמאך זעהט פאר א רעדוקציע פון די שכירות אויף 20 פראצענט אין פערגלייך מיט'ן אפמאך, וועלכער איז נישט לאנג צוריק געקינדיגט געווארען.

מחמת דעם, וואס אין פיל לאדזער בעקערייען איז נישט אפגעהיט געווארען דער צעננויק — וועלט אין דעם רוב בעקערייען סיי ווי נישט געענדערט געווארען דער טאריף.

לויט'ן נייעם צענניק בעקומט א געזעלען פון 1-טע קאטעגאריע — 64 זלאטעס וועכענטליך, 2. קאטעגאריע — 56 זלאטעס, 3. — 48 זלאטעס, און 4-טע קאטעגאריע — 30 זלאטעס.

דער נייער אפמאך גייט אריין אין קראפט דעם 30. יאנואר ה. י. און בעהמט ארום אלע לאדזער בעקערייען.

קומענדיגע וואך וועט צוזאמענגערופען ווערען די צענניק קאמיסיעס, כדי פעסטצושטעלען די פרייזען אויף געבעקס.

מארגען — קוטשיאק'ס פראצעס

(א) דער פראצעס פון קוטשאק'ן און זיינע מיטהעלפער, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין א באמבען-אטענטאט אויף דער וואיעוואדשטווע און מאגיסטראט, און א באנדיטען-אנפאל אויפ'ן קאסירער, מיכאל — קומט פאר מארגען.

דער פרעזעס פון קרייז-געריכט האט פארארדענט, אז אינ'ם בנין פון געריכט וועלען אריינגעלאזט ווערען בלויז פערזאנען, וואס האבען דארט צו ערלעדיגען זייערע ענינים, אדער פערזאנען, וועלכע זענען צום פראצעס איינגעפאדערט געווארען, ווי אויך קרובים פון די בעשולדיגטע, פרעסע פארשטעהער און עדות.

דער פראצעס וועט געדויערען 2 טעג.

צו איהם זענען איינגעפאדערט געווארען 3 עקספערטען און 50 עדות.

גרויסע שרפה אויף פאמארסקא 11

פרייטאג ביינאכט איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער פראלניע פון סאבאטשינסקי וואס געפינט זיך אין דעם קליינעם הייזעל אויף פאמארסקא 11, דאס פייער האט געדראהט ארומצוכאפען דאס גאנצע הויז און די פייערלעשער האבען געהאט זעהר פיל ארבייט, ערשט אינדערפריה איינצולעשען דאס פייער און נישט דערלאזען, אז ס'זאל זיך ווייטער פערשפרייטען.

די גאנצע פראלניע צוזאמען מיט דער וואוינונג וואס געפינט זיך דערנעבען איז פערברענט געווארען, דער שאדען איז גרויס.

שיטלען
מיט פאריזער שרינדען
און פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און
רעעל אויסגעפיהרט
אויך אנדולאציע
ביי הערש,
סקווערא וואא 15.

רעכער
צו וועש, לעצלער צו
הויזען און עקספארט
ווערען אויסגענעמט ביי
נארדמאן שרודמייסקא 8
ספעציאליסט אויף העגטשקעס

בילינגסטער און פרעהליכסטער רעווי-טעאטער
אין לאדז איז זאל פון קינא
„MIMOZA"
קילינסקיעגא 178
היינט גרויסע פרעמיערע!
גרויסע רעווי אין 2 טיילען און 20 בילדער
„באל פון ארבייטסלאזע"
אויפטריטען פון ערשטקלאסיגע סטערן.
אנהייב פון די פארשטעלונגען 7 און 9 אוונט, זונטאג און יום-טוב 4.30, 7 און 9 אוונט. רעוואלאציאנס-פרייזען פון די פלעצער: פון 49 גר. ביז 2 20 זל.

צו די שלשים פון ר' יעקב דוב יאבלאנסקי ז"ל

ארדענט איין היינט 5 א זייגער די חברה ש"ס אין ביה"מ דליטא פילסודסקיעגא 25 א הזכרה מיט הספד דים.

וועלכער האנדווערקער האט רעכט אנצונעהמען א לערן-יונגעל?

קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

די האנדווערקער-קאמער אין לאדז מאכט אויפמערקזאם, אז אננעמען לערן-יונגלעך האבען רעכט באר דיפלאמירטע לעהרער. די אפמאכען צווישען די מייסטער'ס מיט די לערן-יונגלעך מוזען רעגיסטרירט ווערען אין דער האנדווערקס-קאמער.

פאר עובר זיין אויף די פארשריפטען דראהט א שטראף.

נייער פראקוראר ביים לאדזער קרייז-געריכט

(א) נעכטען איז געקומען קיין לאדז דער ביי-באמיניטער פראקוראר ביים לאדזער קרייז-געריכט, ה' זיגמונט קאלאפסקי.

דער נייער פראקוראר נעהמט איבער זיין אמט מאנטאג.

פריהער איז ער געווען פראקוראר אין גרודזשענדזער קרייז-געריכט.

צוויי זעלבסטמארדען

(2) נעכטען האט אויסגעטרונקען יאווינע די 19-יאהריגע יאדזשא קאינאצקא (דאלנא 10).

נעכטען האט זיך אויך פערסמט א געוויסער רישארד סטאניש (פיוטנע 10).

אין ביידע פאלען האט אינטערווענירט פאגאטאוויע.

פון דער פאליציי

(2) דער עלטערער פשאדאווניק פון 7. קאמיסאריאט אדאם טאטארא איז בעשטימט געווארען אלס פאליציי-קאמענדאנט אויף דער באהן-סטאציע לאדז-קאלישער.

דער ביז איצטיגער דארטיגער קאמענדאנט, וולאדיסלאוו דאבראדושעי, איז אריבערגעטראגען אין 1-טען פאליציי-קאמיסאריאט.

שרפות

(2) נעכטען זענען אויסגעבראכען שרפות: אויף לימאנאווסקיעגא 17 אין דעם טריקאטאזש ווארשטאט פון דער פירמע זייב.

אין דער וואוינונג פון א געוויסען וועבער אויף קאפערניקא 48.

אין דער וואוינונג פון גילפאנד'ן — אנדזשעיא 33.

אין זיטען-אמט אויף טראמוואיאווא 13.

אין אלע פאלען האבען אינטערווענירט די פייערלעשער.

אויסגעגליטשט

(2) אויף זגערזשער 47 האט זיך אויסגעגליטשט דער 45-יאהריגער יאסעל ראזען (בראיערא 42) און זיך שטארק צושעדיגט דעם גאנצען קערפער.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אהיים.

קאמערעל און קליין-קונסט-טעאטער
אראראט
קינסטל. אנפירונג:
משה בראדערזאן.
אלעע 1-טער מאי 2.

היינט — 2 פארשטעלונגען:
פון 8 ביז 10 אוו. גאמישטער פראגראם
א. נ.
פערל
פון פינטשעוו
פאר א וואוילטעטיגען צוועק
פון 10 ביז 12 אוונט — דאס פראגראם
אנ'אקס פאר א גראשן

פון דער תלמוד-תורה „עץ הדעת"

אויף דער גענעראל-פערזאמלונג פון דער ת"ת „עץ הדעת" קילינסקיעגא 60, וואס איז פארגעקומען דעם 25/12 איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג פון פאלגענדע פערזאנען:

מאטעל סרעבנא–עהרען-פרעזעס; חיים יצחק כאדא–פרעזעס; יהודה לייב וואלף–וויצע-פרעזעס, שלמה מענדעל הערשליקאוויטש — קאסירער; דוד יוסף בערקאוויטש — סעקרעטאר; משה בארנשטיין, שלמה טייטעל, שאול שורעק, יעקב ראזענשטיין וואווע נייהויז, יודעל גראהמאן, אלי' רייכמאן; קאנדידאטען: שלום בריטשקאווסקי, משה שלעסער, מרדכי גאלדבערג, בעריש לאסמאן, אליעזר אפעלבוים. די קאפטירטע: אברהם זאממער, מרדכי שולץ, אייזיק בריטשקאווסקי, אברהם אינזעלשטיין.

רעוויזיאנס-קאמיסיע: אברהם וויעלגאוואלסקי יעקב פאנטש, חיים יצחק כאדא, סעקר. דוד יוסף בערקאוויטש.

גאסטשפילען פון ד"ר פאול בארטאוו

אין טעאטער „סקאלא"

היינט זונטאג אוונט ווערט געשפילט צום 10-טען מאל דאס בעריהמטע מייסטערווערק פון אירענא ניעמיראווסקא מיט ד"ר פאול בארטאוו אין דער טיטול-ראל. מארגען מאנטאג פאפולערע פארשטעלונג, סווערט געשפילט ערנסט טאלערס סאציאלע ווערק „הינקעמאן".

אין „אראראט"

ווערט היינט געשפילט 2 מאל

היינט ווערט געשפילט 2 מאל: 8 א זייגער „פערל פון פינטשעוו" פאר א וואוילטעטיגען צוועק און 10 א זייגער דאס אויסגעצייכענטע פראגראם א. נ. „אנ'אקס פאר א גראשען".

היינט, זונטאג, נאכמיטאג-קאנצערט

היינט, 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל א גרויסער סימפאנישער קאנצערט פון לאדזער פילהארמאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון זעהר העכסט בעריהמטען דיריגען אדאלף באוטצע.

אלס סאליסטין אויפ'ן קאנצערט טרעט ארויס די בעריהמטע און הערליכע פיאניסטין מאריא ווילקאמירסקא. וועלכע וועט אין בעגלייטונג פון פילהארמאנישען ארקעסטער אויספיהרען פאדארעווסקי'ס פארטעפיאן-קאנצערט.

נאכהער וועט דער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט באוטצע אויספיהרען בעטהאווען'ס ערשטע סימפאניע און וועבער'ס אובערטורע צו דער אפערע „אבעראן".

היינט אין די פוילישע טעאטערס

שטאטיש טעאטער: 4 נאכמ. „שריי כינע" 8.30 אוו. „פאריזער פלאץ 13".

קאמערעל-טעאטער: 5 נאכמ. „דאס גליק פון מארגען" 9 אוו. „פערטרויליכע ענינים".

פאפולארני טעאטער, אגראדאווא 18: היינט און טעגליך 8.15 „פעפינא".

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 29 יאנואר 1933

10.05 גאטעס-דינסט, 11,58 צייט-סיגנאל, 12.05 טאג-פראגראם, 12,10 קאמוניקאט, 12.15 סימפ. פריהמארגען, רעפעראט, 2,00 קאנצערט, 4 00 פראגראם פאר יוגענד, 4.25 גראמאפאן, 5,00 קאנצערט, 6,20 ספארט פון לאדז, 6 30 רעפעראט פון מיניסטער קוויאטקאווסקי, 8,00 קאנצערט, 9,30 ספארט פון פראווינץ, 9,40 מוזיק 10 00 מוזיק, 10.55 קאמוניקאט, 11.00 טאנץ-מוזיק, 11,45 קאמוניקאט אין דער פוילישער און פראנצויזישער שפראך, 11,00 רעוויע.

אויסלאנד

11,30 וויען — סימפ. קאנצערט, 3 בראטיסלאוו — „ווילהעלם טעל", 6,35 העלסינגפארס אפערעטקע „ווינער בלוט", 8 בוקארעשט — אפערעטקע „די פרעהליכע אלמנה", 8 פראנקפורט — אפערעטקע, 8 לייפציג — אפערעטקע, 8 בערלין — קאנצערט, 8,45 רוים — אפערעטקע „געשא", 9,30 שטראסבורג — טראגעדיע, 10,05 לאנדאן — סימפ. קאנצערט.

נוצט אויס די געלעגענהייט! **ווייסע וואַר** פון 30. יאנואר ביז 15. פעבר. ד. י.

בעדייטענד רעדוצירטע פרייזען! — בעדייטענד רעדוצירטע פרייזען!

איינצעל-פערקויף פון אויסארבייטונגען פון די פעראייניגטע טעקסטיל-פאבריקען פון

פיעטריקאווער 48 **SCHEIBLER & GROHMAN, ACT-GES.** פיעטריקאווער 48

געפרווירענע רעהרען

טייעס אויף די שלאָסעריי

פון

י. רעדער

11-טער ליסטאָפּאַד 11/13

(רוג זאַכאַ דניאַ)

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

פּיעטרקאָווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אָן טעגליך פון 1½-4 נ"מ און 6-9 אָוו

זונטאג און אנדערע חגאות פון 10 ביז 1 בייטאָג.

קליינע אנאנסען

1 זלאָטי

אנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

2 צימער און קיך מיט בעקוועמ-ליכקייטען, פריש רעמאָנטירט, שוין איפערצוגעבען. ביי וויטעלזאָן, זגערזשער 30 B, וו. 24.

צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב צו-זאמען אדער בעזונדער און אויך איין איינצעלנע שטוב אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאי'ס גאס 9, ביי א. צוקערמאַן.

צו פערדינגען א געוועלב מיט א וואוינונג פאָלודניאָוואַ 9, ביים ווירט. 410

צו פערפאכטען 2 זאלען מיט טראנסמיסיעס און מאָטאָר-קראַפט 14X6 און 5X6 מעטער. ענגעל-גאס 8, ביי אלעקסאנדראָווסקא גאַס. 412

צוגערט צו שלאָפען פאר 2 פערזאָן צוליב אבריזע איז איבערצוגעבען 1 צימער און קיך און אויספערקויף פון פערשידענע מאלער-שאבלאָנען, ספּריצמאַשינען ביי פישאָף לאָדז, פּולנאָצנא 9.

פערשידענעס

א פּאַכטער אויף א געזעלשאַפטליכען קלוב ביים כוחרים-פעראיין ווערט געזוכט. אינפאָרמאַציע טעלעפאָן 178-14. 406

מענער און פרויען מיט 10 זל. קויציע קען יעדער לייכט געלד פערדינען אלס אגענט ביי אַנ-איינגעפיהרט אַרטיקעל. צו ערפאהרען קעלמא 22, וו. 18 פון 10—6 נאָכמיטאָג. 409

אויף לוין נעהמט אָן א קוואליפיצירטער שטריקער רענדער צו קינדער-שקארפּעטלעך אויף 13-טער מאַשינען. מ. אייזענבערג, שקאַלנא 5.

א וואַרשאַווער יונגערמאַן, אנ'אלמן, אָהן קינדער, העכער פון מיטעל-וואוקס, האָט זייער א פּאָר טויזענד זלאָטעס מזומן, שטאמט פון א שיינער הויז, טראָגט לאַנגע קליידונג, האָט זיינס א מסחר, וואָס קען געבען פרנסה, זוכט א מיידעל, עווענטועל א פרוי מיט א קינד, זאל האָבען איהרס א פּאָר 100 דאָלאַר און זיין פעהיג מיטצוהעלפען אין מסחר. ערנסטע פאָרשלאָגען ווערען גענומען אין בעטראַכט. די אדרעס צו ערפאהרען אין פירמע 413

בוכהאַלטעריע, פיהרען האנדעלס-ביכער לערנט אויס פולשטענדיג פאר 30 זל. מאַשינשרייבען לערנט אויס גרינדליך פאר 10 זל. ביוראָ „קאָרעקספּאַל" צעגעלניאַנא 25. 353

רעטשנ'יצע

זגערזשער 17

נעהמט אָן קראנקע אין אלע ספּעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 אַ' זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

כירורגיש-וועכנעריןֿ-קליניק

„SANATO"

S. Z O. O.

אגראדאָווא 10 טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

געבורטען II קל. 175 זל.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראציע, אָן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף הילעם פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס און נאָך פאר הויקערס און פיס

פּאַראַליזע אייער נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך וועט גרויס זיין ...

עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע טרייינען פון די קראַנקע איז אנגעגעבען נוטיג. ... פּראָפ. ד"ר בראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַריש-כער, פּראָפ. ד"ר בר. קיטראַנאָווסקי און אויך אנדערע.

דאַנקזאָגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראַפּאָפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 פאר זיין ערפאלגרייכע הילף און מיינע בריד-ליידען. דעם 20-טען סעפּטעמבער 1932. ...

(—) J. Silberspitz

לאָדז, פראנציסקאנער 56.

ENGLISH

פּערענגער און מאָרטאַ-גנישטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור ערטיילט א פעהיגער פּע-דאַגאָג. — אָפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir".

Dr. med.

R. AUGENFISZOWA

choroby kobiece i akuszerja

SRODMIEJSKA 12

telefon 126-87

przyjmuje codziennie od 5–8 wiecz.

דעם 3-טען פעברואַר הויבען מיר אָן אונזער יעהרליכע

ווייסע וואַר

אין די שעהן דעקאָרירטע זאַלען פון

„KONSUM"

מיר בעטען די געעהרטע קונדשאַפט אונז צו בעזוכען.

411

Ogłoszenie.

Magistrat m. Łodzi wzywa rodziny niżej wymienionych zmarłych, aby w terminie 4-tygodniowym od daty ogłoszenia zgłosiły się w miejskim powszechnym szpitalu w Radogoszczu po odbiór pozostałych rzeczy.

Lista zmarłych w czasie od dnia 1 lipca 1931 roku do 31 lipca 1932 roku:

1. Bojanowska Antonina	zmarła	1.VII. 1931 r.
2. Pasiński Mateusz	„	3.VII. „
3. Bergier Józefa	„	17.VII. „
4. Szwarc Jakób	„	25.VII. „
5. Sztejchner Dwojra	„	31.VII. „
6. Machlewski Józef	„	15 VIII „
7. Lam Hersz	„	23.IX. „
8. Kastrzewa Władysława	„	25.X. „
9. Klimczak Józef	„	29.X. „
10. Lange Karol	„	9.XII. „
11. Szternberg Chaja	„	6.IX. „
12. Szafrańska Bronisława	„	18.X. „
13. Hokusz Marja	„	15.XII. „
14. Mordkowicz Małka	„	3.II. 1932 r.
15. Franas Stanisław	„	29.I. „
16. Warszawski Szymon	„	4.II. „
17. Podniszewski Stanisław	„	13.V. „
18. Lewkowicz Sala	„	28.III. „
19. Sleziński Stanisław	„	16.VI. „
20. Mikołajczyk Jan	„	6.VI. „
21. Gibalska Karolina	„	5.V. „
22. Marciniak Michał	„	29.V „
23. Jelonek Weronika	„	30.XI. „
24. Lajb Perla — Chaja	„	29.VI. „
25. Brudka Amalja	„	17.VIII. „
26. Szpajdel Robert	wypisany	15.VIII. „
27. Kabacińska Wanda		

Łódź, dnia 28 stycznia 1933 roku.

Magistrat m. Łodzi.

חדר „תורה ודת"

פלאַץ וואָלנאשטשי 6 (ניי-שטאָט)

נייע תלמידים ווערען אנגענומען אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שולע)

אנאָנסען-פּרייז פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט—12 .פריטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען אין טעקסט—40 . . . . —60 . . . 4 . הינטער טעקסט—12 . . . . —18 . . . 8 . אויפ'ן דער שטערן 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט

נעקראָלאָגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס א חודש מיט אַפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקא—1 דאָל.

אַנאָנסען, וועלכע אנדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאר דעם אנאָנס

פאר'ן אינהאַלט און סדר פון די אַנאָנסען איז דער פערלאג ... פעראַנט-וואָרטליך. ... אַדמינ. איז אָפען בייטאָג און פיינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.